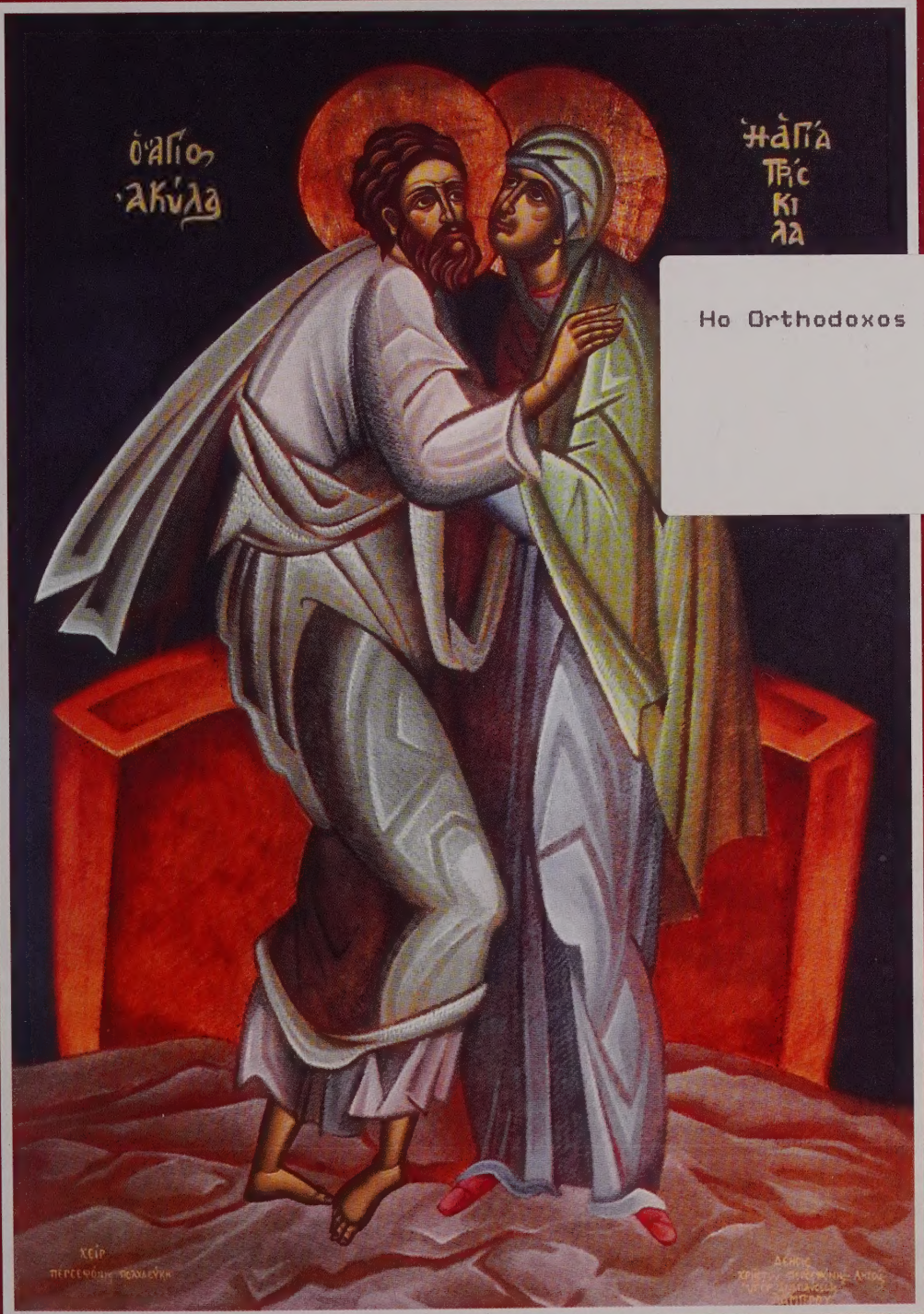

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1964 • ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ • ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2009 • ΑΡ. ΤΕΥΧΟΥΣ 244-245

Ho Orthodoxos keryx

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑΝ ΤΗΣ ΟΜΟΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

5 Craven Hill, London W2 3EN • Telephone: 020-7723 4787 • Fax: 020-7224 9301

Website: www.thyateira.org.uk • e-mail: mail@thyateira.org.uk

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1964
ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ 244-245
Ιανουάριος - Φεβρουάριος 2009
ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ £15
ΠΛΗΡΩΤΕΑ: GREEK ARCHDIOCESE OF
THYATEIRA AND GREAT BRITAIN
5 CRAVEN HILL, LONDON W2 3EN
TEL.: 020-7723 4787
FAX: 020-7224 9301

ORTHODOX HERALD

OFFICIAL PUBLICATION OF THE ARCHDIOCESE
OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN
5 CRAVEN HILL, LONDON W2 3EN
TEL.: 020-7723 4787
FAX: 020-7224 9301
YEARLY CONTRIBUTION £15
PAYABLE TO: GREEK ARCHDIOCESE OF
THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

First Published 1964

Third Period

January - February 2009

No.: 244-245

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Οικουμενικού Πατριάρχου:

3 Λόγος Κατηχητήριος Μεγάλης Τεσσαρακοστής 2009.

Αρχιεπισκόπου Γρηγορίου:

4 Πρωτοχρονιάτικο Μήνυμα.

6 Έγκύκλιος Έορταστικών Έκδηλώσεων Έλληνικών και Χριστιανικών Γραμμάτων 2009.

7 Προσφώνηση έορτης των Γραμμάτων 2009.

Οικουμενικού Πατριάρχου:

9 Χαιρετισμός έορτης των Γραμμάτων 2009.

Υπουργού κ. Ανδρέα Δημητρίου:

10 Από τους Τρεις Ίεραρχες στο σήμερα.

Αρχιεπισκόπου Γρηγορίου:

14 Έγκύκλιος Μεγάλης Τεσσαρακοστής 2009.

Χάση Μεττή:

16 Σύντομη Άνασκόπηση του Έργου του Σεβ. Αρχιεπισκόπου Γρηγορίου.

19 Έπαφές του Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου κ. Γρηγορίου.

Patriarch Vartholomaeos:

23 Catechetical Sermon for Great Lent 2009.

Archbishop Gregorios:

22 New Year Message.

Deacon Tobias Sims:

24 Address on his ordination to the priesthood.

Archbishop Gregorios:

25 Lenten Encyclical.

Father Yassilios Papavassiliou:

26 The Divine Liturgy (part 2).

28 In memory of the Very Revd. Protospresbyter Alban Barter M.B.E.

29 His Eminence Archbishop Gregorios' Diary.

Από την χειροτονίαν εις πρεσβύτερον
του διακόνου Tobias Sims εις Hastings (7.2.2009),
βλ. σελ. 24.

Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΕΞΟΦΥΛΛΟΥ

Εικών Αγίων Ακύλα και Πρισκίλλης (έορτή
13.2), έργον Περγεφόνης Πολυδεύκη.

ΠΑΡΑΚΑΛΕΙΣΘΕ Ν' ΑΝΑΝΕΩΣΕΤΕ ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΑΣ ΣΤΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΚΗΡΥΚΑ
ΟΙ ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΣΑΣ ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΜΟΝΟ: GREEK ARCHDIOCESE OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

**ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΗΡΙΟΣ ΕΠΙ ΤΗ ΕΝΑΡΞΕΙ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ
+ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,
ΧΑΡΙΣ ΕΙΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ
ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ, ΠΑΡ' ΗΜΩΝ ΔΕ ΕΥΧΗ, ΕΥΛΟΓΙΑ
ΚΑΙ ΣΥΓΧΩΡΗΣΙΣ**

*«Δεῦτε λαοί, σήμερον ὑποδεξώμεθα
τῶν νηστειῶν τὸ χάρισμα
ὡς θεοδώρητον καιρὸν τῆς μετανοίας. . .»
(Δευτέρα Ἀ' Ἑβδομάδος Νηστειῶν).*

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἀγαπητὰ ἐν Κυρίῳ,

Ἡ νηστεία, τὴν ὁποίαν μᾶς προτείνει ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία, δὲν εἶναι στέρησις, ἀλλὰ χάρισμα. Καὶ ἡ μετάνοια, εἰς τὴν ὁποίαν μᾶς καλεῖ, δὲν εἶναι τιμωρία, ἀλλὰ θεῖον δώρημα.

Καὶ ὅταν ἡ Ἐκκλησία διὰ τῆς εὐαγγελικῆς περιοχῆς, τὴν ὁποίαν μόλις ἠκούσαμεν, μᾶς προτρέπῃ νὰ μὴ θησαυρίζωμεν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, «ὅπου σὴς καὶ βρώσις ἀφανίζει», ἀλλὰ νὰ θησαυρίζωμεν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου καμμία ἀπειλὴ φθορᾶς δὲν ὑπάρχει, μᾶς λέγει τὴν ἀλήθειαν.

Διότι ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ἀλλὰ ζῇ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον καὶ τὸν γνωρίζει.

Γνωρίζει τὸν ἄνθρωπον τὰς πραγματικὰς τοῦ ἀνάγκας καὶ ταλαιπωρίας.

Γνωρίζει καλῶς τὴν ἐποχὴν μας. Τὴν ἐποχὴν τῶν μεγάλων ἐξελέξεων καὶ ταχυτήτων. Τοῦ καταιγισμοῦ τῶν πληροφοριῶν καὶ τῶν συγχύσεων. Τῶν πολλῶν φόβων, ἀπειλῶν καὶ καταρρεύσεων...

Δι' αὐτό, ἥρεμα καὶ σταθερὰ καλεῖ τοὺς πάντας εἰς μετάνοιαν. Δι' αὐτό, ἀποτρέπει τὰ τέκνα τῆς νὰ πάρουν ἐσφαλμένον δρόμον μὲ τὸ νὰ θησαυρίζουν τὸν κόπον τους καὶ νὰ στηρίζουν τὴν ἐλπίδα τους ἐπὶ βάσεων σαθρῶν. Ἀλλὰ τὰ προτρέπει νὰ θησαυρίζουν ἐν οὐρανῷ. Διότι ὅπου εἶναι ὁ θησαυρὸς ἡμῶν, ἐκεῖ εὐρίσκεται καὶ ἡ καρδιά ἡμῶν.

Ὁ θησαυρὸς ποὺ δὲν φθείρεται καὶ ἡ ἐλπίς ποὺ δὲν καταισχύνει, εἶναι ἡ θεία Ἀγάπη ἡ συνεκτικὴ τῶν πάντων Δύναμις. Εἶναι ὁ σαρκοθεὶς Θεὸς Λόγος, ποὺ μένει μεθ' ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα.

Αὐτὸς εἶναι ὁ ἁγιασμὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν. Καὶ δὲν ἦλθε νὰ κρίνῃ ἀλλὰ νὰ σώσῃ τὸν κόσμον. Δὲν ἦλθε νὰ ἐπιπλήξῃ ἀλλὰ νὰ θεραπεύσῃ. «Πλήττει συμπαθῶς καὶ σπλαγχνίζει θερμῶς».

Κατήργησε τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστι τὸν διάβολον. Ἐξήλειψε τὸ ἀμειδὲς τοῦ θανάτου. Δηλαδὴ τὴν χωρὶς μειδίαμα σκοτεινὴν μορφὴν καὶ παρουσίαν τοῦ θανάτου. Ἡ ὁποία ὅταν ὑπάρχῃ, ἀμαυρῶναι καὶ δηλητηριάζει ὅλην τὴν ζωὴν καὶ τὴν χαρὰν τοῦ ἀνθρώπου.

Δι' αὐτό, ὅταν ἡ καρδιά καὶ ἡ ἀγάπη μας εἶναι ἐστραμμέναι εἰς τὸν Θεάνθρωπον Κύριον, τὸν καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων τὴν ἐξουσίαν ἔχοντα, τότε ὅλα φωτίζονται καὶ μεταμορφώνονται.

Καὶ ὅταν ὁ Ἀπόστολος προτρέπῃ νὰ μὴ στηριζώμεθα «ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐν τῷ Θεῷ τῷ ζῶντι, τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν» (Α' Τιμ. 6, 17), μᾶς διαβεβαιώνει ὅτι ἡ ἀληθινὴ ἀπόλαυσις τῆς ζωῆς εἶναι ἐκεῖνο ποὺ μᾶς δίδει ὁ Θεὸς καὶ ἡμεῖς τὸ δεχόμεθα μὲ εὐγνωμοσύνην καὶ εὐχαριστίαν. Τότε τὸ ὀλίγον εἶναι πλούσιον ὡς εὐλογημένον καὶ τὸ πρόσκαιρον καὶ στιγμαῖον λάμπει μὲ φῶς αἰωνιότητος.

Τότε, ὄχι μόνον αἱ χαρὰι τῆς ζωῆς ἔχουν κάτι ποὺ δὲν παρέρχεται. Ἀλλὰ καὶ αἱ δοκιμασίαι καὶ αἱ θλίψεις γίνονται ἀφορμαὶ θείας παρακλήσεως.

Ἡ θεία οἰκονομία τῆς σωτηρίας μας εἶναι βεβαία. Εἶναι «ὁ βάθει σοφίας φιλανθρωπὸς πάντα οἰκονομῶν». Καὶ ἡ παρακαταθήκη τῶν κόπων μας ἐξησφαλισμένη, διότι «παρακατατιθέμεθα τὴν ζωὴν ἡμῶν ἅπασαν καὶ τὴν ἐλπίδα» εἰς τὸν Θεάνθρωπον Κύριον.

Δι' αὐτό, ὅταν τὸ εὐαγγέλιον μᾶς παραπέμπῃ εἰς τὸν οὐρανόν, κυριολεκτεῖ. Μᾶς προσγειώνει εἰς τὴν πραγματικότητα τῆς γῆς ἢ ὁποία ἔγινεν οὐρανός.

Αὐτὴν τὴν βεβαιότητα ζῇ καὶ ὁμολογεῖ ἡ Ἐκκλησία.

«Διὰ τοῦ Σταυροῦ σου, Χριστέ, μία ποίμνη γέγονεν Ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων καὶ μία Ἐκκλησία» οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ἀγάλλεται, Κύριε, δόξα σοι».

Μᾶς χαρίζει τὴν δυνατότητα νὰ ζήσωμεν τὸ θαῦμα ὅτι ἡ γῆ ἔγινεν οὐρανός. Καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ἡμῶν ἐστι.

Αἱ ρίζαι τοῦ ἀνθρώπου εὐρίσκονται εἰς τὸν οὐρανόν. Χωρὶς τὴν Ἐκκλησίαν εἴμεθα μετέωροι καὶ ἀνέστιοι.

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ σπίτι μας. Ὅσον ἐπιστρέφει ὁ ἄνθρωπος εἰς αὐτήν, τόσον ἐπιστρέφει εἰς τὸν ἑαυτὸν του, ἔρχεται εἰς ἑαυτόν. Ὅσον ἀπομακρύνεται, χάνεται καὶ ἐξαχρειοῦται.

Ὅσον πλησιάζομεν τὴν Ἐκκλησίαν, αἰσθανόμεθα τὴν γνησιότητα τοῦ ἀληθινοῦ. Βλέπομεν τὸν οὐράνιον Πατέρα νὰ μᾶς περιμένῃ ἔξω ἀπὸ τὴν οἰκίαν.

Μὰς πείθει ἡ αἰσθησις τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κάλλους. Ἡ παρουσία τῆς κραταιᾶς ἀγάπης ποὺ νικᾷ τὸν θάνατον. Καὶ ὄχι τοῦ φθαρτοῦ καὶ ἀμφιβόλου ποὺ ἐμπαίζει τὸν ἄνθρωπον.

Ἄς ἀκούσωμεν, λοιπόν, τὴν θεϊὰν πρόσκλησιν νὰ εἰσελθωμεν εἰς τὸ πέλαγος τῆς νηστείας, διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν λιμένα τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἀναστάσεως σὺν πᾶσι τοῖς Ἀγίοις.

Ἀγία καὶ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ βθ'

**+ Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν**

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

Με την είσοδό μας στον Νέο Χρόνο, απευθύνω προς όλους τους Πιστούς, Κληρικούς και λαϊκούς, της Βιβλικής αυτής Επαρχίας των Θυατείρων που παροικεί στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία, θερμόν και εγκάρδιο χαιρετισμόν. Και εύχομαι σε όλους σας, άνδρες και γυναίκες, καλήν και ευλογημένην την Νέα Χρονιά 2009.

Κάθε φορά που μπαίνουμε στον καινούργιο χρόνο ανανεώνουμε τις ελπίδες μας εις τον Θεόν, αλλά και προς τούς αδελφούς και αδελφές μας, τους συνανθρώπους μας. Η αληθινή αγάπη προς τον Θεόν, πρέπει να μεταφράζεται και βεβαιώνεται με την αγάπη μας προς όλους εκείνους με τους οποίους καθημερινά συναναστρεφόμαστε, ζούμε, συνεργαζόμαστε, συμπροσευχόμαστε και μοιραζόμαστε τα αγαθά της ζωής και την πείρα και την γνώση τους.

Γι' αυτό και κάθε χρόνο καλούμαστε να θυμούμαστε τα ελέη και την φιλάνθρωπία του Θεού, την οποίαν, πρέπει να μεταδίδουμε και στους άλλους, όπως έπραξεν ο Χριστός και όσοι τον εμīmθησαν στον χρόνο της ζωής τους. Τέτοια πρόσωπα ήταν και ο εορταζόμενος σήμερα Άγιος Βασίλειος, Αρχιεπίσκοπος Καισαρείας της Καππαδοκίας. Γι' αυτό η Εκκλησία τιμά την μνήμη του, μιμείται το παράδειγμά του, μελετά την ζωή του και τη σοφία του, γιατί ήταν μεγάλος δάσκαλος, άγιος αρχιερέας και αληθινός πρίγκιπας της Εκκλησίας. Η Εκκλησία μας ιδιαίτερα τιμά τον Άγιον Βασίλειον, και μάλιστα την πρώτη μέρα του χρόνου, και θυμάται την φιλανθρωπική και πρωτοποριακή διακονία του για τούς φτωχούς, τους ορφανούς, τους αρρώστους, τους αδικούμενους και τους εμπερίστατους ανθρώπους. Μνημονεύει με μεγάλο σεβασμό και αγάπη το όνομα του γιατί ήταν άνθρωπος προσευχής, αυτοθυσίας και ζήλου θείου, γι' αυτό αυτό μπόρεσε να απαλλαγεί από τους πειρασμούς του κοσμικού φρονήματος και τον τύφον της εξουσίας και του πλούτου. Σαν γνήσιος Χριστιανός και μάλιστα κληρικός, εφίλοσόφισε για την ζωή, τον θάνατο κατά τρόπον θαυμάσιον και έτσι κατάφερε να ξεπεράσει την ανθρώπινη ανεπάρκεια και να αφιερωθεί τελειωτικά στον Θεό και την Εκκλησία Του, ακολουθώντας πιστά την παράδοση της οικογένειας και του τόπου του. Πολύ εύστοχα ο υμνωδός της Εκκλησίας περιγράφει τον χαρακτήρα και το ήθος του Αγίου Βασιλείου: «Των όντων

εκμελητήσας την φύσιν, και πάντων περιοκοπήσας το άστατον, μόνον εύρες ακίνητον, τον υπερουσίως όντα Δημιουργόν του παντός¹ και μάλλον προσθέμενος, των ούκ όντων τον πόθον απέρριψας²».

Οπωδήποτε στο σημερινό Πρωτοχρονιάτικο μήνυμα δεν θα περιοριστούμε στο βίο και στα έργα του Ιερού εκείνου ανδρός, ο οποίος με τον χαρακτήρα και την βαθεία πίστη του «θεοπρεπώς εδογματίσε και την φύσιν των όντων ετράνωσε και τα ήθη των ανθρώπων κατεκόσμησε»³ με την πολιτεία του. Θα ήθελα στη συνέχεια να μνημονεύσω το δεύτερο γεγονός της Πρωτοχρονιάς το οποίον εορτάζομεν σύμφωνα με την Ορθόδοξη μας Εκκλησιαστική παράδοση. Είναι η κατα σάρκα περιτομή του Θεανθρώπου Χριστού. Η περιτομή ήταν σημείον υπαρχιακής σχέσης του αρχαίου Ισραήλ με τον αληθινόν Θεόν, ο οποίος αποκαλύφθηκε στον γενάρχη του Ισραηλινού λαού Αβραάμ «και αυτή η διαθήκη, ην διατηρήσεις, ανά μέσον εμού και υμών και ανά μέσον του σπέρματός του μετά σε εις τας γενεάς αυτών⁴ περιτμηθήσεται υμών παν αρσενικόν»⁵ Η πράξη αυτή διαβεβαιώνει τον σεβασμό του Χριστού προς την παράδοση και την θρησκεία, όμως αποτελεί και επέκταση και διερμίνευση του έργου της θείας οικονομίας, η οποία πραγματοποιήθηκε για την σωτηρία του ανθρώπινου Γένους. Φανερώνει την άκραν ταπείνωση η οποία εμεσουράνησε με τον σταυρόν και τον θάνατον του. Εύστοχα δε ο υμνωδός ψάλλει λυρικότατα αυτή την διάσταση της θείας οικονομίας και γράφει: «Συγκαταβαίνων ο Σωτήρ, τω γένει των ανθρώπων, κατεδέξατο σπαργάνων περιβολήν⁶ ούκ εβδελύξατο σαρκός την περιτομήν, ο οκταήμερος κατά την Μητέρα, ο άναρχος κατά τον Πατέρα»⁷.

Το τρίτο γεγονός που γιορτάζουμε είναι η Πρώτη του Νέου Χρόνου, την οποία τιμά όλη η Οικουμένη και κάθε λαός την υποδέχεται με το δικό του τρόπο, με τον πολιτισμό και την δική του ψυχολογία και παράδοση. Όλοι όμως οι άνθρωποι χαίρονται τούτη την ημέρα. Γιορτάζουμε και πανηγυρίζουμε και μεταδίδουμε ο ένας στον άλλον τα ωραία συναισθήματά που μας διακατέχουν και μας βοηθούν να ανανεωθούμε και να αναγεννήσουμε μέσα μας και γύρω μας τα χαρούμενα και τα λυπηρά της ζωής. Ο περασμένος χρόνος θα μείνει στην ιστορία σαν ο χρόνος

¹ Ύμνος Εορτής Μεγάλου Βασιλείου

² Ύμνος Εορτής Μεγάλου Βασιλείου

³ (Γένεσις, Κεφ. ΙΖ, 10).

⁴ Ύμνος Εορτής Πρωτοχρονιάς -Χριστουγέννων

της οικονομικής κρίσης, η οποία ξαφνικά μπήκε στη ζωή όχι μόνο της Αμερικής και της Ευρώπης αλλά επηρέασε όλη την Οικουμένη. Η κρίση αυτή υπευθύνισε στους δυνατούς και τους σοφούς του κόσμου τούτου την ανεπάρκεια και την ρευστότητα των ανθρωπίνων πραγμάτων. Και συνεπώς προβληματίσε και τους Άρχοντες και τους πολίτες, την Εκκλησία, και την Πιστεύουσαν και μη Πιστεύουσα Ανθρωπότητα. Μας υπενθύμισε ότι η πλεονεξία και ο άκρατος πλουτισμός και η υπέρμετρος καταναλωτική μανία του ανθρώπου, βαραίνει όλους μας. Γι' αυτό και ο καθένας καλείται να γίνει πιά συνεισφέρων, πιά ταπεινός, πιά σωστός, πιά ανθρωπίνος και ειλικρινής και έντιμος και με τον ευατό του, και με το Θεό και τους συνανθρώπους του, εάν θέλει να έχει ευτυχία και ειρήνη και συνεργασία και αγάπη αληθινή. Οι αρχαίοι Έλληνες έλεγαν «ουδέν κακόν αμιγές καλού»⁵. Ελπίζομεν δε ότι η ανθρωπότητα και οι θεσμοί της θα βγούν ανανεωμένοι, καλύτεροι και δικαιότεροι, ύστερα από την μεγάλη οικονομική κρίση που ξέσπασε τον περασμένο χρόνο και κυριολεκτικά κατέσεισε, συντάρaxe το οικονομικό οικοδόμημα της σύγχρονης πολιτισμένης ανθρωπότητας. Οπωσδήποτε, αγαπητοί μας αδελφοί και αδελφές εν Κυρίω, μπαίνοντας, με την χάρη και φιλανθρωπία, δια την ημετέραν σωτηρίαν Νηπιάσαντος Χριστού, στον Νέο χρόνο 2009, σας χαιρετίζομεν εγκάρδιας και από τα μύχια της ψυχής μας ευχόμαστε χρόνια πολλά, υγιεινά και ευφρόσυνα. Ο νέος χρόνος νά είναι για τον καθένα μας χρόνος ιεράς και αναφαίρετης χαράς και ειρήνης. Να επικρατήσει στον κόσμο το θέλημα του Θεού, και οι εμπόλεμοι να συμφιλιωθούν, οι λαοί να συνεργαστούν για τήν πρόοδο και το μέλλον της ανθρωπότητας όλης. Οι άνθρωποι να εμβαθύνουμε στο πνεύμα της συναδελφωσης και της συμφιλίωσης, για να μπορέσουμε όλοι μαζί να κτίσουμε ένα καλύτερο κόσμο, ένα κόσμο που θα βασιλεύει η δικαιοσύνη, η ελευθερία, και ο σεβασμός προς τα δικαιώματα των άλλων σύμφωνα με την διδασκαλία του Χριστού. Πέραν όμως όλων των άλλων, να εργαστούμε για την αναγέννηση της ανθρωπότητας ώστε αυτή ελευθερωμένη από τα δεινά και τις ψυχικές αγκυλώσεις της, να ανανεωθεί, να εργαστεί και να ελπίζει για ένα καλύτερον αύριο. Γιατί σε τελευταία ανάλυση, η αρχή του Νέου χρόνου μας φέρνει πιά κοντά στην μακαρίαν ελπίδα και την προσδοκίαν ενός καλύτερου κόσμου, μιά καλύτερης ζωής και μιας αγιότερης, πιά ανθρωπίνης κοινωνίας για όλα τα πλάσματα του Θεού χάριν των οποίων ο Χριστός έγινε άνθρωπος, «συγκатаβέβηκε στο Γένος των ανθρώπων και καταδέχθηκε σπαργάνων περιβολήν», όπως

χαρακτηριστικά μας υπενθυμίζει ο υμνωδός της Εκκλησίας.

Απευθυνόμενος προς το Ποίμνιον της Βιβλικής αυτής Επαρχίας του Οικουμενικού Θρόνου Κωνσταντινουπόλεως, την οποίαν έχω την τιμήν να ποιμαίνω από μέρους της Μητρος Εκκλησίας, απευθύνω προς όλους σας Κληρικούς και Λαϊκούς, Επιτρόπους, Κηδεμόνες, Σχολικούς Εφόρους και Επιτροπίσσεις του εκκλησιαστικού, του εκπαιδευτικού και φιλανθρωπικού έργου της Εκκλησίας, θερμόν και εγκάρδιον χαιρετισμόν και θερμές ευχαριστίες για την ωραία και τιμάν προσφορά σας προς την Εκκλησία μας στην φιλόξενη χώρα του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας. Μαζί με τις εγκάρδιές μου ευχαριστίες όμως θα ήθελα να υπενθυμίσω ότι έχουμε μπροστά μας μεγάλο έργο, γι' αυτό καλούμαστε όλοι να σπλιστούμε με τα ιερά όπλα της πίστewος και της υπομονής και της δυνάμεως του Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού. Αγαπημένοι δε και ενωμένοι με «την Άμπελον την Αληθινήν» που είναι ο Μέγας Αρχιερέας και Επίσκοπος των ψυχών ημών Χριστός, να συνεχίσουμε την εκκλησιαστική και πολιτιστική μας ζωή με αξιοπρέπεια, εντιμότητα. Αφοσιωμένοι και πιστοί στους Νόμους της μεγάλης αυτής Πολιτείας που έχουμε το προνόμιο να ζούμε και να προσδεύουμε. Να είστε βέβαιοι ότι ο Χριστός, που βλέπει και προνοεί για τα πάντα, θα μας χειραγωγήσει, θα ευλογήσει τα έργα μας και θα προστατεύει την οικογένειά μας και τα παιδιά μας. Θα στερεώσει με την χάρη Του την Εκκλησία μας για να μας αγιάζει, να μας διδάσκει, να μας κατηχεί τόν λόγον της αληθείας και να μας υπενθυμίζει ότι η ελπίδα δεν πεθαίνει αλλά σαν τον μυθικό φοίνικα θα ξαναζωντανέψει και τούτο τον χρόνο στις ψυχές των ανθρώπων. Γι' αυτό μην λησμονείτε να θερμαίνετε την μακαρίαν ελπίδα με την προσευχή και την πίστη σας στον Κύριον ημών Ιησού Χριστό.

Θα κλείσω τούτο το πρωτοχρονιάτικο μήνυμα με την ευχή όπως η ελπίδα στον Θεό «κατασκηνώσει επ' ελπίδι»⁶ υπαρκτικά στην ζωή μας και κατευθύνει τα διαβήματά μας και τούτο το χρόνο, γιατί «η δε ελπίς ου καταισχύνει, ότι η αγάπη του Θεού εκκέχεται εν ταις καρδίαις ημών διά Πνεύματος Αγίου του δοθέτος ημιν»⁷.

Προσεύχομαι για σας και εν αγάπη πολλή σας χαιρετίζω εν Κυρίω και διατελώ μετά θερμών ευχών και την εν Χριστώ αγάπης και τιμής. Καλή Χρονιά.

Λονδίνο, Ιανουάριος 2009

Επίσκοπος και Μ. Β. Γρηγόριος

**Ο Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων
και Μεγάλης Βρετανίας Γρηγόριος**

⁵ Αρχαίο γνωμικό

⁶ (Πράξεις, Κεφ. Β 26)

⁷ (Ρωμ. 5, 5).

Εγκύκλιος του Αρχιεπισκόπου Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας κ. Γρηγορίου με την ευκαιρία των Εορταστικών Εκδηλώσεων για τα Γράμματα, 24 Ιανουαρίου - 2 Φεβρουαρίου 2009.

Αγαπητοί μας αδελφοί και αδελφές εν Κυρίω,

Με ιδιαίτερη χαρά επικοινωνούμε και πάλι μαζί σας με την ευκαιρία της ιερής Πανήγυρης των Τριών Ιεραρχών και Οικουμενικών Διδασκάλων, Βασιλείου του Μεγάλου, Γρηγορίου του Θεολόγου και Ιωάννου του Χρυσοστόμου, των οποίων η Εκκλησία τιμά την μακαρία μνήμη και τους θεωρεί ως τους κατ' εξοχήν προστάτες και προμάχους της Παιδείας. Οι Ιεροί αυτοί άνδρες υπηρέτησαν τον Θεόν και τον άνθρωπον κατά τρόπον υποδειγματικόν στον χρόνο της ζωής τους. Σαν αληθινοί πατέρες και διδάσκαλοι αντελήφθησαν την μεγάλη και μοναδική αξία της Παιδείας, την υποστήριξαν με όλη την ψυχή τους, την εκλλιέργησαν σε βάθος και πλάτος και την ανέβασαν σε μεγάλη ύψη, γιατί αγκάλιασαν το σύνολο της Παιδείας και της γνώσεως, χωρίς φόβο και χωρίς πάθος, παρά μόνον με υψηλό αίσθημα ευθύνης και με πολλή αγάπη και σοφία. Δεν ενεθάρρυναν μόνον την διάδοση και την προαγωγή της κατά Θεό γνώσεως και σοφίας αλλά και της γνώσεως τούτου του κόσμου. Σαν σοφές και εργατικές μελίτσες εμελέτησαν και περιονέλεξαν τα στοιχεία εκείνα που ήταν και παραμένουν και βασικά και χρήσιμα και ωφέλιμα για τον άνθρωπον και τα έβαλαν εις την υπηρεσία της Εκκλησίας και του ανθρώπου και τα ετροχιοδρόμησαν εις την υπηρεσίαν του Ευαγγελίου της αγάπης. Με αυτόν τον τρόπον οι σοφοί και διανοούμενοι της εποχής εκείνης σεβάστηκαν την Εκκλησία, αποδέχτηκαν την Χριστιανοσύνη. Γι' αυτό το Μήνυμα της σωτηρίας και της ελπίδος, κατέφερε σε σύντομο σχετικά διάστημα, - ύστερα από τούς μεγάλους διωγμούς των πρώτων Χριστιανικών αιώνων, - να επιβληθεί, να επικρατήσει ειρηνικά και εποικοδομητικά να αλλάξει τον ρούν της ανθρώπινης ιστορίας. Και σταδιακά να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις της προόδου, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ισότητας, της φιλανθρωπίας, της δικαιοσύνης και της ευαισθησίας που διακηρύσσουμε και υιοθετούμε σήμερα όλη η πολιτισμένη Ανθρωπότητα για την επικράτηση της ειρήνης, της ανεξιθρησκείας και του σεβασμού των πεποιθήσεων και του πολιτισμού των λαών της γής.

Ο Χριστιανισμός έχρισε στον κόσμο το Ευαγγέλιο, την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη και μάλιστα στην Ελληνική γλώσσα. Ο Χριστιανισμός, με την προφητική ενόραση των Πατέρων της Εκκλησίας, δεν φοβήθηκε να χρησιμοποιήσει την σοφία και τους κλασσικούς συγγραφείς του αρχαίου κόσμου Ανατολής και Δύσεως, για να εμπλουτίσει να διερμηνεύσει θεολογικά και φιλοσοφικά το μήνυμα του

Ευαγγελίου, με τα θαυμαστά κείμενα, τις ομιλίες, τα κηρύγματα, τις σκέψεις, τις προσευχές, και τα πολυάριθμα ποιήματα των Πατέρων της Εκκλησίας. Όλα αυτά, μαζί με τα ιερά και θαυμάσια Κείμενα της Θείας Λειτουργίας, οι κατανυκτικές προσευχές, και οι ύμνοι, μυσταγωγούν και παιδαγωγούν τον άνθρωπον και του υπενθυμίζουν την θεία και αιώνια καταγωγή του. Κάθε φορά που διαβάζουμε ή ακούμε τις προσευχές και τα γραπτά κείμενα των Πατέρων της Εκκλησίας, εκπαιδευόμαστε και κατανοούμε καλύτερα την μεγάλη παιδαγωγική και παιδευτική αξία που έχουν αυτά για την προκοπή του ανθρώπου, για την καθοδήγηση της Νεολαίας, την αγωγή και την συμπεριφορά και των μικρών και των μεγάλων. Οι πατέρες της Εκκλησίας μας διδάσκουν την αξία της ειρήνης, της υπομονής, της ταπεινώσεως, της ελεημοσύνης, της ανθρωπιάς και της απλότητας.

Εμείς οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί, και ιδιαίτερα οι Έλληνες - οι οποίοι εδανείσαμε την γλώσσα την σκέψη και τον πολιτισμό τους στην ανά την Οικουμένη Εκκλησία, - πρέπει να αισθανόμαστε κατά Θεόν περήφανοι για τούτη την προσφορά. Πρέπει όμως να θυμούμαστε και το μεγάλο, το ασήκωτο χρέος που έχουμε να διαφυλάξουμε τούτη την παρακαταθήκη και τη θείκη παράδοση του Ευαγγελίου. Να μείνουμε πιστοί στο Ευαγγέλιο όπως το διδάσκει η Μητέρα Εκκλησία, το Οικουμενικό μας Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως και όχι μόνον. Να το καλλιεργούμε και να το βιώνουμε με συνέπεια και πίστη. Να το βιώνουμε σαν τους προπάτορες μας Κληρικούς και λαϊκούς, όπως ήταν οι μεγάλοι Πατέρες της Εκκλησίας των οποίων τούτες τις μέρες τιμούμε την μακαρία μνήμη. Αλλά κάθε εορτασμός, μαζί με την αναγεννητική χαρά που μας δίνει και την αναπτέρωση της άγκυρας της ελπίδος για ένα καλύτερο μέλλον, μας υπενθυμίζει και τις δικές μας υποχρεώσεις προς την Εκκλησία μας, την Αρχιεπισκοπή και τις κατα τόπους Εκκλησίες μας, τα Σχολεία και τα λοιπά Ιδρύματα Κοινής ωφέλειας που έχουμε ιδρύσει σε τούτη την φιλόξενη χώρα που κάναμε δεύτερη μας πατρίδα. Όλα αυτά τα ανεκτίμητα δώρα αποτελούν για μας την ιερή παρακαταθήκη, την οποία «ευκαίρως και ακαίρως» κηρύσσουμε, διαλαλούμε, μαρτυρούμε στους «εγγύς και τους μακράν» και διαφυλάσσουμε με αυταπάρνηση και θυσία. Σ' αυτήν την ιερή ατμόσφαιρα των ημερών που πέρασαν με τα Χριστούγεννα, τόν Νέο Χρόνο, τα Άγια Θεοφάνεια, και τώρα την εορτή μας των Χριστιανικών και Ελληνικών Γραμμάτων, καλούμαστε να ανανεώσουμε τον σύνδεσμό και την αφοσίωσή μας προς την Εκκλησία, την αγάπη προς την οικογένεια και τους συνανθρώπους μας, τα Γράμματα, την Παιδεία, τον

τακτικόν και πιό συνειδητόν εκκλησιασμόν, την εθελοντική μας εργασία και την οικονομική συμμετοχή μας εις τα Κοινά. Οι μεγάλοι Πατέρες, ακολουθούντες το παράδειγμα του φιλανθρώπου Χριστού ασχολήθηκαν και με τις ανάγκες και τα καθημερινά προβλήματα των ανθρώπων, έτσι εβοήθησαν την Εκκλησίαν να έχει στοργή και ευαισθησίαν για τις υλικές χρείες του Ποιμνίου της και την της προς αυτούς. Γι' αυτό η σημερινή Γιορτή εκτός των άλλων σπουδαίων και πάντα επίκαιρων διδαγμάτων που μας προσφέρει, μας υπενθυμίζει και ιεροπρεπώς, μας μαθαίνει ότι πρέπει να μοιραζόμαστε τα αγαθά μας με τους άλλους. Πρό πάντων σ' αυτήν την περίοδο που η οικονομική πίεση βαραίνει και στενοχωρεί πολλούς και μάλιστα τις οικογένειες και τους νέους, καλούμαστε να δείξουμε κατανόηση και αλληλεγγύη προκειμένου να αποδείξουμε ότι δεν είμαστε εγωϊστές, σκληροί και απάνθρωποι μπροστά στις δυσκολίες και τα προβλήματα των άλλων, αλλά είμαστε συμπαθείς και φιλάδελφοι προς όλους εκείνους που δοκιμάζονται με την φτώχεια, την ανεργία, το πένθος, την ασθένεια, τις ατυχίες και τους περιπασιμούς της ζωής.

Οπωδήποτε, αδελφές και αδελφές εν Κυρίω, κλείνοντας αυτό το Εγκύκλιο Γράμμα, απευθύνω προς όλους σας θερμόν και εγκάρδιον χαιρετισμό αγάπης και τιμής. Θέλω να σας υπενθυμίσω να μην ξεχνάτε τον πνευματικό σας προσανατολισμό, και τον σεβασμό σας προς τα θεία. Να εμπιστεύεστε με θάρρος τον εαυτό σας και την οικογένειά σας στον Θεό. Να προσεύχεστε αδιαλείπτως και να εκκλησιάζεστε τακτικά με τους οικείους σας. Να μελετάτε προσεκτικά και με ευλάβεια το Ευαγγέλιο, την Καινή και την Παλαιά Διαθήκη. Να εντρυφάτε με κατάνυξη στους βίους και τα κείμενα των Πατέρων και Διδασκάλων της Εκκλησίας μας. Με υπομονή και ζήλο να φροντίζετε για την κατά Θεό μόρφωση των παιδιών σας. Προπάντων να «προσεύχεσθε υπέρ αλλήλων» για να ειρηνεύετε και με τον Θεόν και με τους φίλους και με τους εχθρούς σας. Έτσι θα έχετε την χάριν και την ευλογία του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού και τις ιερές μεσιτείες της Παναγίας Θεοτόκου και πάντων των Αγίων και των Φίλων του Θεού. Τέτοιοι ήταν οι τρεις Μεγάλοι Πατέρες και Διδάσκαλοι της Μίας, Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής Εκκλησίας, των οποίων εορταζόμε αυτές τις μέρες, την μακαρία μνήμη, ο Βασίλειος ο Μέγας, Γρηγόριος ο Θεολόγος και Ιωάννης ο Χρυσόστομος. Με την σοφία, την αρετή και την αγιότητα τους, εδόξαν τον Μέγαν Αρχιερέα και Επίσκοπον των ψυχών μας Χριστό «καταρδεύσαντες πάσαν την κτίσιν θεογνωσίας νάμασιν» γενόμενοι «φωστήρες υπέρλαμπροι της Εκκλησίας του Χριστού». Στον Κύριον ημών Ιησούν Χριστόν ανήκει η δόξα και το άπειρον έλεος στους αιώνες. Αμήν.

30 Ιανουαρίου 2009

Εορταστέον κ. Μ. Β. Γρηγόριος

Ο Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων
και Μεγάλης Βρετανίας Γρηγόριος

Προσφώνηση του Αρχιεπισκόπου Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας Γρηγορίου στην Εορτή των Γραμμάτων στο Ελληνικό Κέντρο την Τρίτη 27 Ιανουαρίου 2009

Εξοχώτατε κ. Υπουργέ,
Εξοχώτατε κ. Πρόεδρε της Ελλάδος μετά της τιμίας
Συνοδείας σας,
Εξοχώτατε κ. Ύπατε Αρμοστά της Κύπρου μετά των
έντιμων Συνεργατών σας,
Θεοφιλέστατοι Άγιοι Αδελφοί,
Αξιότιμε κ. Πρόεδρε των Ελληνορθόδοξων Κοινοτήτων
της Αρχιεπισκοπής μετά των Συνεργατών σας,
Σεβαστόν Ιερατεϊόν,
Αξιότιμοι κ.κ. Αντιπρόσωποι Οργανώσεων, Κομμάτων
και Σωματείων,
Εκπρόσωποι Συλλόγων των Ιερών Κοινοτήτων της
καθ' ημάς Ιεράς Αρχιεπισκοπής, Αξιότιμη κα Πρόεδρος
του Ελληνικού Κέντρου Λονδίνου μετά των Κηδεμόνων
και Συνεργατών σας,
Έντιμε Πρόεδρε του Συλλόγου Μουσικοφίλων,
Μουσικολογίωτατε κ. Χοράρχα μετά των Βοηθών και
ψαλτών συνεργατών σας,
Αγαπητοί Ομογενείς, άνδρες και γυναίκες,

Με ιδιαίτερη χαρά σας καλωσορίζουμε απόψε στην καθιερωμένη επίσημη εκδήλωση των Γραμμάτων, την οποία η καθ' ημάς Ιερά Αρχιεπισκοπή διοργανώνει κάθε χρόνο τέτοιες μέρες, αφ' ενός μεν για να τονίσει την πολύ μεγάλη και διαχρονική σημασία των Ελληνικών και Χριστιανικών Γραμμάτων για την Ανθρωπότητα. Αφ' ετέρου δε για να τιμήσει τους μεγάλους Πατέρες και Διδασκάλους των Ελληνικών και Χριστιανικών Γραμμάτων, όπως υπήρξαν ο Άγιος Βασίλειος ο Μέγας, Αρχιεπίσκοπος Καισαρείας της Καππαδοκίας, ο Γρηγόριος ο Θεολόγος, Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, και ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Αυτοί, με πολλούς άλλους στους προηγούμενους και τους κατοπινούς

χρόνους μέχρι και σήμερα, προστάτευσαν, τίμησαν και καλλιέργησαν την Παιδεία, μελέτησαν κατά τρόπον απαράμιλλον το Ευαγγέλιον, το διερμήνευσαν διαχρονικά, το κήρυξαν ενθουσιωδώς και το εβίωσαν στον χρόνο της πρόσκαιρης ζωής τους κατά τρόπον θαυμαστόν και αυτόχρονα χαρισματικό και εμπνευσμένον. Όπως χαρακτηριστικά ελέγχθη, οι Μεγάλοι Πατέρες της Εκκλησίας, ιδία όμως ο Γρηγόριος ο Θεολόγος πίο συνειδητά από τους άλλους Πατέρες, ο οποίος επιχείρησε να θέσει την αρχαία Ελληνική Παιδεία στην υπηρεσία του Χριστιανισμού και από τούτη την άποψη θεωρείται ένας διακεκριμένος εκπρόσωπος των ιερών φιλοδοξιών του Χριστιανισμού να συζεύξει την θύραθεν παιδεία και γνώση με την εξ αποκαλύψεως θρησκείαν του Χριστού.

Στα 40 σχεδόν χρόνια που γιορτάζει επίσημα η Αρχιεπισκοπή Θυατείρων μαζί με το Ποίμνιό της την Εορτή των Γραμμάτων, προσεκλήθησαν και ομίλησαν διακεκριμένοι ομιλητές, μεταξύ των οποίων ο Οικουμενικός Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κ.κ. Βαρθολομαίος, ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών, ελλόγιμος κ. Γεώργιος Μπαμπινιώτης, ο ακαδημαϊκός, δάσκαλος και φιλόσοφος, αείμνηστος Ιωάννης Θεοδωρακόπουλος, ο διακεκριμένος παιδαγωγός και διανοητής αείμνηστος Ευάγγελος Παπανούτσος και πολλοί άλλοι.

Απόψε έχουμε την τιμή να έχουμε ομιλητήν τον διακεκριμένο Καθηγητή, και σήμερα Υπουργόν Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου, κ. Ανδρέα Δημητρίου, τον οποίον και ιδιαίτερα ευχαριστούμε γιατί δέχτηκε την πρόσκλησή μας. Τον υποδεχόμαστε δε με εγκαύχηση γιατί κατάγεται από την περιοχή μας, το μικρό τουρκοκρατούμενο χωριό Στρογγυλός της Επαρχίας Αμμοχώστου. Ο ομιλητής εσπούδασε στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης του οποίου αργότερα εχρημάτισε Καθηγητής της Εξελικτικής Ψυχολογίας και στη συνέχεια Καθηγητής του Πανεπιστημίου της Κύπρου. Εδίδαξε ως επισκέπτης Καθηγητής σε πολλά Πανεπιστήμια της Ευρώπης, της Αμερικής και της Αυστραλίας, όπου εκεί έτυχε και υποτροφίας για ευρύτερες σπουδές. Εχρημάτισε Αντιπρύτανης του Πανεπιστημίου Κύπρου και Πρόεδρος και ενεργόν μέλος πλείστων άλλων ακαδημαϊκών οργανώσεων εις την Ελλάδα και Κύπρο. Υπήρξε Πρόεδρος της Επιτροπής για την ίδρυση του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου της Κύπρου και ενεργόν Μέλος εις τα δρώμενα του Πανεπιστημίου αυτής. Είναι συγγραφέας πολλών μελετών και βιβλίων περί της ψυχολογίας και σήμερα Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού της Δημοκρατίας της Κύπρου, της οποίας προεδρεύει ο Εξοχώτατος κ. Δημήτρης Χριστόφιας, ο οποίος έβαλε σαν στόχο της Κυβερνήσεώς του την επανένωση του

διχασμένου και υπό τουρκική κατοχή ευρισκομένου μεγάλου μέρους της Μεγαλονήσου.

Κύριε Υπουργέ, καλωσορίσατε και σας ευχαριστούμε και πάλι θερμά γιατί δεχθήκατε την πρόσκλησή μας να ομιλήσετε για τα Γράμματα σε μία εποχή που το ιερό Κεφάλαιο της Παιδείας ευρίσκεται στις προτεραιότητες όχι μόνον ημών και υμών και της Δημοκρατίας της Κύπρου, αλλά και όλων των ελευθέρων και δημοκρατικών χωρών της Υψηλίου, οι οποίες δικαιολογημένα καταβάλλουν συντονισμένες προσπάθειες για την συνεχή αναβάθμιση της Παιδείας, ώστε αυτή να μπορέσει να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των καιρών. Η εν μεγάλη Βρετανία Ομογένεια και εν προκειμένω η Ιερά Βιβλική Επαρχία των Θυατείρων, την οποία έχω την τιμή να διαφεντεύω από μέρους τού Οικουμενικού ημών Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως και η οποία παροικεί στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία, είναι ευγνώμων προς την Πολιτείαν της Κύπρου – όπως βέβαια και την Πολιτείαν της Ελλάδος - η οποία έμπρακτα συμμερίζεται την αγωνία μας και συντρέχει ποικιλότροπα το κεφάλαιο της Παιδείας των Αποδήμων, με την αξιόλογη και αξιέπαινη βοήθεια και συμπαράστασή της σε διδασκάλους και εκπαιδευτικό υλικό. Αλλά και είναι επίσης ευγνώμων για την συνεχή ενθάρρυνση που το Υπουργείο σας παρέχει στην Αποδημία, ώστε να μπορέσει αυτή να διαφυλάξει την παράδοση και τον πολιτισμό της, τα θρησκευτικά και λοιπά πολιτιστικά χαρακτηριστικά της. Είμαστε δε βέβαιοι ότι και στο μέλλον θα περιβάλλετε την Αποδημία με την ενεργουμένη αγάπη σας για να μπορέσει αυτή όχι μόνον να διαφυλάξει και να κρατήσει αυτό που έχει, αλλά και να ιδρύσει ημερήσια Σχολεία, τα λεγόμενα Σχολεία Πίστews, Faith Schools, που με τόση επιτυχία λειτουργούν σ' αυτήν την πολιτισμένη και φιλόξενη χώρα, με την τόσο πλούσια και πολυ-πολιτισμική και πολυ-θρησκευτική εμπειρία και την προσφορά της προς την Εκπαίδευση. Γι' αυτό και χιλιάδες φοιτητές από όλα τα μέρη του κόσμου, πέραν των εκατόν χωρών, προσέρχονται εις το Ηνωμένο Βασίλειο για να σπουδάσουν.

Πριν κλείσω αυτόν τον σύντομο χαιρετισμό θα μνημονεύσω τους λόγους του Αγίου Γρηγορίου, Επισκόπου Νύσσης, και μικροτέρου αδελφού του Αγίου Βασιλείου, ο οποίος, εις το έργο του «Περί Κατασκευής Ανθρώπου», μεταξύ άλλων γράφει: «Πάντα επιβλέπει και πάντα υπακούει τὸ Θεῖον, καὶ πάντα διερευνᾶται ἔχεις καὶ εὐθὺν, ὃ ἄνθρωπε, τὴν δι' ὧσ' εὐφωσὶ καὶ ἀκοῆς τῶν ὄντων ἀντίληψιν, καὶ τὴν ζητητικὴν τε καὶ διερευνητικὴν τῶν ὄντων διάνοιαν». Αυτός είναι ο σκοπός τῶν πανηγυρικών εορτασμών για τα Γράμματα, την καλλιέργεια της θύραθεν αλλά και της κατά Θεόν Παιδείας.

Κύριε Υπουργέ, καλωσορίσατε, και παρακαλούμε θερμά να πάρετε το βήμα.

Χαιρετισμὸς Α.Θ.Π. τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου Α΄ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἐν Λονδίνῳ ἐκδηλώσεων ἀφορωσῶν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ καὶ Χριστιανικὰ Γράμματα.

Τερώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρεταννίας, ὑπέρτιμε καὶ ἑξαρχε Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ Ἰρλανδίας, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητέ ἀδελφέ καὶ συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Γρηγόριε, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρᾳ Τερότῃ καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ.

Μεγάλως ἐχάρημεν πληροφορηθέντες εἰς τὴν ἐνταῦθα ἀκανθόπλοκον Σκηνὴν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τὴν εἰθισμένην κατ' ἔτος διοργάνωσιν ὑφ' ὑμῶν ἐορτίων καὶ ἐπιμορφωτικῶν ἐκδηλώσεων, ἀφορωσῶν εἰς τὰ «Ἑλληνικὰ καὶ Χριστιανικὰ» Γράμματα, τὴν Ἑλληνορθόδοξον δηλονότι ἀγωγὴν καὶ παιδείαν, ὡς αὕτη ἄχρι τοῦ νῦν ἱστορικῶς διασώζεται, καὶ ἀλληλοδιαδόχως κληροδοτεῖται εἰς τὴν ἀπειρόχρονον ἀκολουθίαν τῆς γενεαλογικῆς ἡμῶν διαβίωσης, καὶ ὁλοθύμως ἐπευλογοῦμεν τὴν ὡραίαν πρωτοβουλίαν ταύτην τῆς ἀκενώτου ὑμῶν πομπαντορικῆς ἐμπνεύσεως.

Διασαφηνίζοντας τὴν γόνιμον καὶ διαχρονικὴν συμπόρευσιν Χριστιανισμοῦ καὶ Ἑλληνισμοῦ, ὡς ἐπιτυχῶς καὶ ἀναγκαίως ἐτεχνουργήθη ὑπὸ τῶν Μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, οὐδόλως ἐννοοῦμεν μόνον τὴν ἀπομίμησιν ἐνίων μορφῶν τέχνης, ἢ τὴν πρόσληψιν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς πλουσιωτάτης φιλοσοφικῆς ὁρολογίας, ἀλλὰ κυρίως, τὴν γονιμοποίησιν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς παραδόσεως καὶ τὴν νοηματοδότησιν αὐτῆς ἐκ τῆς ὄντως ζωῆς, τῆς φανερωθείσης ἐν κόσμῳ διὰ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀδιαπτῶτως διαμενούσης εἰς τὸ ἐνδοξον Σῶμα Αὐτοῦ, ὅπερ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία θεοπροβλήτως ὀνομάζεται.

Ἡ δημιουργικὴ καὶ ἀδιάσπαστος σύζευξις αὕτη ἐπετεύχθη ἀγιοπατερικῶς ἰδίᾳ κατὰ τὸν τέταρτον μετὰ Χριστόν αἰῶνα, καθ' ὅτι ἐγίνωσκον οἱ θεοὶ τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλοι τὰς ὑπαρξιακὰς ἀναζητήσεις τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχεγόνως ὀφισταμένην καὶ τραγικῶς διαιωνιζομένην ἀνθρωπίνην προβληματικὴν, διέθετον σπανίαν χωρητικότητα νοός καὶ ἀνάλογον πρὸς τὰ διανοητικὰ αὐτῶν μέτρα γνωσιολογικὴν παιδείαν, εἶχον γευθῇ τὰς ματαιοπόνους ἐπιφορὰς τῆς ἐγκοσμίου ἐπιστημοσύνης καὶ σοφίας καί, τὸ μείζον καὶ ἀναντικατάστατον πάντων, ἐγένοντο πνευματοκίνητοι καὶ θεοφόροι, καθ' ὅτι, ἡσυχάζοντες καλῶς καὶ τῆς μυστηριακῆς Χάριτος ἀπογευσάμενοι, μετὰ τοῦ Ἀκτίστου ἐμπειρικῶς ἐκοινώνησαν.

Ὅθεν, ὑπερέχοντες διανοητικῶς τε καὶ βιωματικῶς τῆς ἀτελεσφόρου τῶν ἀρχαίων στοχαστικῆς πελαγοδρομήσεως, τὸν ἀποκαλυπτικὸν λόγον ἀφθονοπαρόχως μετέδωκαν εἰς τὴν ἐναγώνιον ταύτην καὶ αὐχμῶσαν ἀναζητήσιν, καὶ ἐξεχριστιάνισαν τὸν Ἑλληνισμόν, ἄνευ τινός ἐκφιλοσοφήσεως τῆς μεθοδολογίας καὶ πίστεως αὐτοῦ, ὅπερ συνιστᾷ ἀλλοίωσιν καὶ τροπὴν εἰς τὴν ἀθανατίζουσαν τοῦ Εὐαγγελίου ἀλήθειαν, ἵνα τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ σύμπασα ἡ διανόησις καὶ ἡ φερέπονος ἀγωγὴ ἐμπνέωνται ἀπὸ τὴν ζεῖδωρον ἐκκλησιαστικὴν ἐμπειρίαν διὰ νὰ μὴν ἀποϊεροποιεῖται τὸ

ἀνθρώπινον πρόσωπον καὶ διὰ νὰ

ἀποσοβῇται ὁ ὀλέθριος κίνδυνος τῆς θρησκευοποιήσεως τοῦ ἀνθρώπου. Τοῦτο ἐγένετο ἀτυχῶς εἰς τὴν Δύσιν, ἐνθα ἐξελληνίσθη ὁ Χριστιανισμός καὶ διὰ στοχασμῶν καὶ διανοητικῶν ἀξιωμάτων ἡλωιώθη ἡ πίστις καὶ ἐκπαιδευτικῶς πολλὰκις ἐπεβλήθη ἡ μηχανιστικὴ προσέγγισις τῶν ὑπαρχόντων γνωστικῶν ἀντικειμένων. Ἡ στείρα ἐκπαίδευσις συνδέεται ἀποκλειστικῶς μὲ τὴν γνωσιολογικὴν μεθοδολογίαν, ἀλλ' ἡ ἑλληνορθόδοξος παιδεία μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς προσωπικότητος καὶ τὰς ἀμέσους κοινωνικὰς συνεπειὰς τῆς τοιαύτης ἐπιτεύξεως.

Ἡ παιδεία ἄνευ τῆς ἐκκλησιαστικῆς νόηματοδοτήσεως ἀναπτύσσει τὴν λεγομένην θρησκευτικὴν ζωὴν, ἥτις ἐξαντλεῖται εἰς τὸ συναίσθημα, συνδέεται μὲ συστήματα καὶ ἰδεολογίας, ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὴν ἀτομοκρατίαν, ἐπωάζει μίση, διαιρέσεις καὶ φονταμενταλισμούς, ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἐπικούρειον θεώρησιν τῆς ζωῆς. Κατ' ἀντιδιαστολὴν τούτων, τὰ ἑλληνορθόδοξα Γράμματα οὐδόλως ἐγκαταλείπουν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν στεγανοποιημένην φυλακὴν τῆς φιλαυτίας καὶ ἀτομικότητος, ἀλλὰ τοῦναντίον μεταμορφώνουν αὐτόν εἰς πρόσωπον καὶ δωροφοροῦν ἀσφαλῶς εἰς αὐτόν τὰς ἀναγεννητικὰς προϋποθέσεις τῆς φιλοθείας καὶ τῆς ὑγιούς ἀνθρωπινότητος. Ὅδηγοῦν εἰς τὴν βίωσιν καὶ μέθεξιν τοῦ τρόπου ζωῆς τῶν Ρωμῶν. Ἀποστέρουν τὴν ψιλὴν ἐκμάθησιν μερικῶν ἐγκεφαλικῶν γνώσεων, ἐντάσσουν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν κοινότητα. Φωτίζουν ὑπαρξιακὰ ἀδιέξοδα καί, συνελόντι εἰπεῖν, ἀνακαινίζουν τὸν ὅλον τρόπον ζωῆς, ὡς περιτράνως μαρτυρεῖται ἀπὸ τὴν χριστοειδῆ διασκευὴν πλείστον

ἀνθρώπων, καὶ τὰς ζωντανὰς διαπροσωπικὰς σχέσεις εἰς τὸ ὁμαλοποιημένον κοινωνικὸν γίγνεσθαι.

Διὰ τοῦτο, κατακλείοντες τὸν λόγον, ἀκραδάντως πιστεύομεν καὶ στεντορεῖα τῇ φωνῇ ὁμολογοῦμεν, ὅτι χρῆζομεν οὐχί τινος τυπικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ στεῖρας λογιότητος, ἀλλὰ τῶν ὄντως ἑλληνορθόδοξων γραμμάτων διὰ νὰ προσαποκτήσῃ οὐσιώδη μορφωτικὸν προσανατολισμόν ἡ ἄλκιμος νεότης.

Ὅταν τοῦτο γίνεται πλημμελῶς καὶ ἀτελεσφόρως, οἱ νέοι λημῶττον καὶ ἐξανίστανται. Αἱ διάφοροι κινητοποιήσεις καὶ καταλήψεις τυγχάνουν πλειστάκις νομοτελειακῆ ἀπόρροια μιᾶς παιδευτικῆς προσπαθείας, ἀνεπαρκῶς ἢ οὐδόλως ἀνταποκρινομένης εἰς τὰς βασικὰς ἀνάγκας τῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως.

Ἐπευλογοῦντες καὶ αὐθις τὸ σπουδαϊότατον ὑμῶν ἐγχείρημα τοῦτο, καὶ συγχαίροντες ἀπὸ καρδίας διὰ τὴν διοργάνωσιν αὐτοῦ, ἐπικαλούμεθα ἐφ' ὑμᾶς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον Αὐτοῦ ἔλεος, ταῖς πρεσβείαις τῶν Τριῶν Τετραχῶν.

βθ' Ἰανουαρίου κς'

Από τους Τρεις Ιεράρχες στο Σήμερα

Ο ρόλος τους στην ανάπτυξη της παιδείας των Ελλήνων διά μέσου των αιώνων

του Ανδρέα Δημητρίου, Υπουργού

Ο Ελληνισμός γιορτάζει τα γράμματα την ημέρα των τριών Ιεραρχών, του Βασιλείου του Μεγάλου, του Γρηγορίου του Θεολόγου και του Ιωάννου του Χρυσοστόμου, «των τριών μεγίστων φωστήρων της τρισηλίου Θεότητας, των την Οικουμένη πάσαν θεογονίας νάμασι καταρδεύσαντα» κατά το εγκωμιαστικό των τροπάριου. Η μέρα αυτή έχει αφιερωθεί στα γράμματα πολύ νωρίτερα και από την Ελληνική Επανάσταση του 1821. Η πρώτη μαρτυρία για τη γιορτή των τριών Ιεραρχών ως γιορτή των γραμμάτων εμφανίζεται σε σιγίλλιο του Πατριάρχη Καλλινίκου Ε΄ του έτους 1805. Πιθανότατα, η γιορτή υπάρχει από πολύ νωρίτερα. Στο ελεύθερο Ελληνικό κράτος η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Αθηνών αποφάσισε στις 9 Αυγούστου 1841 να γιορτάζεται η μνήμη των τριών Ιεραρχών από το Πανεπιστήμιο σε συνδυασμό με μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως των ψυχών των Ευεργετών και δωρητών αυτού.

Ο πρώτος Πανεπιστημιακός εορτασμός έγινε στις 30 Ιανουαρίου 1842. Τον πρώτο πανηγυρικό εκφώνησε ο Καθηγητής της Φιλοσοφικής Σχολής Νεόφυτος Βάμβας με θέμα «Υμείς εστέ το φως του κόσμου» (Ματθ. Ε΄). Γιατί λοιπόν ο Ελληνισμός μέσα στον 18ο αιώνα επιλέγει τρεις θρησκευτικούς ηγέτες του 4ου μ.Χ. αιώνα για να τιμήσει την ελληνική παιδεία και τα ελληνικά γράμματα;

Με άλλα λόγια, ποιο είναι το κοινό ανάμεσα στις ανάγκες και τα χαρακτηριστικά της εποχής εκείνης, τα ελληνικά γράμματα και τη ζωή και το έργο των τριών Ιεραρχών για να δικαιολογείται ο συνδυασμός; Και αφού συνεχίζουμε και σήμερα να τιμούμε τη μνήμη των τριών Ιεραρχών γιορτάζοντας τα Ελληνικά γράμματα, τι συμπεράσματα πρέπει να αντλήσουμε για τη σημερινή παιδεία του Ελληνισμού γενικά και της Κύπρου ιδιαίτερα;

Εκείνη την εποχή, το έθνος βαθμιαία αφυπνίζεται από το λήθαργο της δουλείας που κρατά για αιώνες. Τα μηνύματα του διαφωτισμού που φτάνουν από την Ευρώπη, ο ξεσηκωμός των καταπιεσμένων που σηματοδοτείται από τη Γαλλική επανάσταση του 1789, η δραστηριότητα των Ελλήνων διαφωτιστών της εποχής

που επιχειρούν να αφυπνίσουν το έθνος για να αρχίσει τον αγώνα της ελευθερίας αναζητούν έκφραση σε λόγους, παραδόσεις, και παραδείγματα ικανά να παραδειγματίσουν, να διδάξουν και να οδηγήσουν.

Η διδασκαλία, η ζωή και το έργο των Τριών Ιεραρχών αποτελούν εξαίρετο βάθρο για να κτίσει το έθνος το σύστημα αξιών που θα του επιτρέψει να βγει από τη δουλεία, κτίζοντας πάνω στις πιο λαμπρές σελίδες της πνευματικής του ιστορίας από τα χρόνια της κλασικής Ελλάδας μέχρι τα χρόνια του Βυζαντινού μεγαλείου. Τι προσφέρουν λοιπόν οι Τρεις Ιεράρχες για να γίνουν τα χρόνια εκείνα το σύμβολο και η πηγή των ελληνικών γραμμάτων;

Πρώτα απ' όλα προσφέρουν έναν πολύ εποικοδομητικό συνδυασμό των ευτυχέστερων στιγμών της ελληνικής και της χριστιανικής σκέψης και διδασκαλίας. Έχοντας και οι τρεις σπουδάσει καλά τα κλασικά γράμματα και τη διδασκαλία των αρχαίων Ελλήνων, σε πείσμα των πιο συντηρητικών παραγόντων της εκκλησίας της εποχής εκείνης, που αποδέχεται την επικράτηση της ιουδαϊκής πεποίθησης πάνω στο λόγο, εισάγουν στη χριστιανική προβληματική της εποχής τον ελληνικό ορθολογισμό που εκφράζεται από τον αναλυτικό λόγο, την έρευνα των αιτιών, την τεκμηρίωση των ισχυρισμών και την πειστική και κομψή τους έκφραση των απόψεων και των θέσεων.

Ο Σωκράτης, ο Πλάτωνας, ο Αριστοτέλης, ο Ισοκράτης και ο Δημοσθένης αποτελούν παραδείγματα και πηγές έμπνευσης για τους Τρεις Ιεράρχες. Έχοντας και οι τρεις σπουδάσει φιλοσοφία και ρητορική, όλοι αυτοί οι γίγαντες του Ελληνικού πνεύματος επηρεάζουν τη σκέψη τους, τη διδασκαλία τους και την καθημερινή τους πρακτική. Έτσι, οι πιο φωτεινές στιγμές της κλασικής Ελλάδας, που καθοδηγούν και τον Ευρωπαϊκό διαφωτισμό, έρχονται να συναντήσουν την ανάγκη του αφυπνιζόμενου έθνους για εθνική και πολιτιστική ταυτότητα και για στέρεες βάσεις για τη μόρφωση των νέων. Από τη χριστιανική διδασκαλία, οι Τρεις Ιεράρχες παίρνουν κατ' εξοχήν την αγάπη, την αφοσίωση στον άλλο και την αλληλεγγύη, την ταπεινότητα και την

Ο εξοχ. Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου κ. Ανδρέας Δημητρίου ομιλών εις την εκδήλωση.

Αναμνηστική φωτογραφία εκ της επίσκεψης του Υπουργού κ. Ανδρέα Δημητρίου εις την Αρχιεπισκοπή (27η Ιανουαρίου 2009).

Μερική άποψη του ακροατηρίου εις την εκδήλωση προς τιμή των Ελληνικών Γραμμάτων (Ελληνικό Κέντρο, 27η Ιανουαρίου 2009).

κοινωνική δικαιοσύνη.

Από άμβωνος μαστιγώνουν τα στραβά της κοινωνίας και τα βάζουν με τους πλούσιους. Ρωτά ο Χρυσόστομος σε ένα κήρυγμα του: «Πόθε συ πλουτείς; Παρά τίνος λαβών; Παρά του πάπου, φησι, παρά του πατρός. Δυνήση σὺν μέχρι πολλοῦ του γένους ανιών, οὕτω δείξει την κτήσιν δικαίαν οὐσαν; Ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις, ἀλλ' ἀνάγκη την ἀρχὴν αὐτῆς και την ρίζαν ἀπὸ ἀδικίας εἶναι τίνος». Και οι Ιεράρχες δεν μιλούν μόνο για το φτωχό, τον πάσχοντα και τον αδύνατο. Εργάζονται για αὐτόν, του προσφέρουν και τον στηρίζουν με τρόπους πολλούς. Ἐτσι, λοιπόν, οι Ιεράρχες γίνονται τα σύμβολα των γραμμάτων και της παιδείας γιατί συνθέτουν τον ελληνικό ορθολογισμό μαζί με τη χριστιανική αγάπη που αποτελεί τη βάση της κοινωνικής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης. Ἀκόμη και σήμερα, το ίδιο ερώτημα μπορεί να διατυπωθεῖ προς πολλούς. Και

θα ευχόμεσταν και σήμερα να το διατύπωναν οι Ιεράρχες μας.

Επίσης, οι Τρεις Ιεράρχες ἔχουν μια θεωρία περὶ παιδείας και μάθησης. Σε πολλά, οι αναλύσεις τους για την αξία, τις δυσκολίες, τις χαρές και τους σκοπούς της μάθησης εναρμονίζονται πλήρως με τη σημερινή γνώση και τα σημερινά αιτήματα.

Ἡ ἀλήθεια ως υπέρτατος στόχος, η ιδιοπροσωπία και η αυτοπραγμάτωση, εἶναι αιτήματα και στόχοι μιας ελεύθερης παιδείας που χρειάζεται για να ασκηθεῖ το άτομο στην αναζήτηση της δικῆς του ἀλήθειας και στην οικοδόμηση του θάρρους που χρειάζεται, για να την αντιμετωπίσει και να την εκφράσει δημόσια. Βέβαια, στους Τρεις Ιεράρχες η ἀλήθεια βρίσκει τη γνήσια ἐκφραση της μέσα ἀπὸ την κατανόηση του θεοῦ ως ἀρχῆ του κόσμου και νοηματοδότηση της ὑπαρξης. Ἡ αναζήτηση της ἀλήθειας, στον Μ. Βασίλειο εννοεῖται

ως πορεία προς την ουσία του κόσμου και την ελευθερία όπως μας έρχεται στο έργο του Αριστοτέλη.

Εν κατακλείδι, οι Τρεις Ιεράρχες προσφέρουν ένα μοντέλο ζωής που προσδιορίζεται από τον Ελληνικό ορθό λόγο, τη χριστιανική αγάπη και αλληλεγγύη, μια θεωρία παιδείας για τη μεταλαμπάδευση τους στους νέους και το καλό τους παράδειγμα. Το μοντέλο και το παράδειγμα εξακολουθούν να ισχύουν και σήμερα όπως τον τέταρτο αιώνα μ.Χ. που έζησαν οι Τρεις Ιεράρχες και όπως τον 18ο αιώνα που έγιναν σύμβολο των γραμμάτων.

Και σήμερα, η τεχνοκρατική, μεταβιομηχανική και μεταμοντέρνα κοινωνία που χαρακτηρίζεται από τον υλισμό, τον ακραίο ευδαιμονισμό και την έλλειψη δικαιοσύνης στην κατανομή αγαθών και ευκαιριών, που διέπεται συχνά από τον παραλογισμό του πολέμου, της τρομοκρατίας και των ακραίων ενεργειών, χρειάζεται την ανθρωπιστική παιδεία της κλασικής Ελλάδας. Και σήμερα χρειάζεται τον ορθολογισμό του Αριστοτέλη, την αντικειμενικότητα του Θουκυδίδη, την αυστηρότητα του Δημοσθένη για να αναλύει τον κόσμο, να κατανοεί τα φαινόμενα και να έχει την τόλμη να διορθώσει τα σφάλματα.

Και σήμερα χρειαζόμαστε το παράδειγμα των Τριών Μεγάλων Ιεραρχών, που ως ηγέτες της εκκλησίας, βάζουν την αγάπη ως το κύριο κίνητρο της δράσης του ηγέτη, την αλήθεια ως τον υπέρτατο στόχο της αναζήτησης νοήματος για τον κόσμο αλλά και της παιδείας και την αυταπάρνηση και την προσφορά ως τον κύριο άξονα της δημόσιας παρουσίας του ηγέτη, πολιτικού, πνευματικού και εκκλησιαστικού.

Το νέο αναλυτικό πρόγραμμα που το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού ετοιμάζει αυτούς τους στόχους έχει και προς αυτές τις αξίες οδηγεί. Φέρνει πίσω ισχυρότερο τον κλασικό ορθολογισμό και τον ουμανισμό, την επικέντρωση στο άτομο, στην αυτοπραγμάτωση μέσα από την καλλιέργεια της αυτογνωσίας και της αναζήτησης του νοήματος για τον κόσμο.

Επίσης, το νέο αναλυτικό πρόγραμμα καλλιεργεί την κοινωνική αλληλεγγύη, κοινωνική προσφορά και τη δικαιοσύνη, όπως τη δίδαξαν με το έργο και το παράδειγμά τους οι Τρεις Μεγάλοι Ιεράρχες.

Ειδικότερα, η παιδεία μας κατευθύνεται προς τις πιο κάτω μεγάλες αξίες:

1. Σεβασμός στην αξία του Ανθρώπου ανεξάρτητα από την καταγωγή του, το χρώμα του, τη χώρα προέλευσής του, τις πολιτικές του πεποιθήσεις, τις παραδόσεις και τις συνήθειές του, το είδος της

εργασίας του κλπ. Συνεπώς, σεβασμός στον κάθε πολιτισμό.

2. Ένα σταθερό σύστημα αναφοράς που προκύπτει από τη δική μας παράδοση, τη δική μας ιστορία και το δικό μας πολιτισμό. Η ελληνική αγάπη για την ελευθερία, η περηφάνια που προκύπτει από τους αγώνες των Ελλήνων γι' αυτήν, η αναζήτηση της χαράς της ζωής όπως έρχεται από την Ελληνική διονυσιακή παράδοση, αλλά και ο έλεγχος μέσα από την Απολλωνία στάση και τη Χριστιανική διδασκαλία είναι οι βασικοί άξονες αυτού του συστήματος αναφοράς. Αυτό το σύστημα καθορίζει τη δική μας ιδιοπροσωπεία και τη δική μας ιδιομορφία στον κόσμο αλλά βρίσκεται σε δημιουργικό διάλογο με όλους τους πολιτισμούς της Ευρώπης και του κόσμου. Προφανώς και με όλους τους πολιτισμούς που βρίσκονται στην Κύπρο.
3. Κατανόηση του διεθνούς περιβάλλοντος στο οποίο θα ζήσουν οι νέοι μας και κατοχή όλων των ικανοτήτων, των γνώσεων και των δεξιοτήτων που χρειάζονται για να ζήσουν σε αυτό, να δημιουργούν και να διακρίνονται. Πρέπει επομένως να γνωρίζουν την Ευρώπη τόσο ως πολιτικό πλαίσιο που παράγει πολιτική, που μας διαμορφώνει την καθημερινότητα όσο και ως χώρο ποικιλίας μέσα στον οποίο χρειάζεται να κινούμαστε.

4. Κατανόηση της λεγόμενης κοινωνίας της γνώσης. **Η σύγχρονη κοινωνία έχει τρία βασικά χαρακτηριστικά:**

1. Διαρκής ενίσχυση του ρόλου της επιστήμης στην καθημερινή ζωή.
2. Αυξανόμενη χρήση περίπλοκων τεχνολογιών σε καθημερινή βάση.
3. Διαρκής αλλαγή γνώσεων, οργάνων και τεχνολογιών.

Ο σημερινός γραφειτισμός δεν είναι απλώς η ανάγνωση, η γραφή και η στοιχειώδης αριθμητική. Είναι η από πολύ νωρίς κατανόηση και σύνθεση εννοιών που αφορούν τη ζωή μας (π.χ. διατροφή, υγεία, επικοινωνία κλπ.), η δυνατότητα να αποφασίζεις σε σχέση ή με αναφορά σε αυτές, και η δυνατότητα να τις αξιολογείς).

5. Αυτοπραγμάτωση έναντι των κοινωνικών αναγκών. Δηλαδή επίτευξη στάσης απέναντι σε όλους και σε όλα και ικανότητες αυτοαξιολόγησης και αυτορρύθμισης, ώστε το άτομο να παίρνει την κάθε στιγμή τις σωστές αποφάσεις για τη ζωή του, με βάση τις ικανότητες και τα talenta του αλλά και τις κοινωνικές συνθήκες και ανάγκες.

Για να πραγματοποιούν αυτές οι αξίες, η αποστολή

της εκπαίδευσής μας είναι να συμβάλει στη διαμόρφωση ανθρώπων, που έχουν τα εξής γνωρίσματα:

1. Κατέχουν ένα συνεκτικό και επαρκές σώμα γνώσεων από όλες τις επιστήμες για να είναι σε θέση:
 - (α) Να κατανοούν και να ερμηνεύουν τα φαινόμενα του κοινωνικού και φυσικού περιβάλλοντός τους και να τα μεταβάλλουν προς όφελος της κοινωνίας.
 - (β) Να επικοινωνούν ισότιμα και δημιουργικά με τους συνανθρώπους τους και να διαμορφώνουν τη ζωή τους με τη βοήθεια των επιστημονικών και πολιτιστικών επιτευγμάτων της ανθρωπότητας.
 - (γ) Να συνεχίζουν τις σπουδές τους και να συμβάλουν στην ανάπτυξη της ανθρωπίνης γνώσης.
 - (δ) Να ασκούν με γνώση οποιοδήποτε επάγγελμα επιλέξουν, να μπορούν να συμβαδίζουν με την εξέλιξή του και, εφόσον το επιθυμούν, να συμβάλλουν σ' αυτήν.

2. Έτσι θα γίνουν πολίτες, που

- (α) χαρακτηρίζονται από δημοκρατικότητα, αγωνιστικότητα, παρηρησία και κοινωνική υπευθυνότητα και εμφορούνται από τις αξίες της κοινωνικής δικαιοσύνης και της αλληλεγγύης,
 - (β) διαμορφώνουν και βιώνουν συνθήκες ισότητας ανάμεσα στα δύο φύλα και διαχειρίζονται με γνώση και ευαισθησία τα φαινόμενα ετερότητας των σημερινών πολυπολιτισμικών κοινωνιών,
 - (γ) σέβονται και προστατεύουν το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον και προωθούν την αειφόρο ανάπτυξη,
 - (δ) θεμελιώνουν την προσωπική, ψυχική και σωματική ευεξία στην αυτογνωσία, στη φυσική άσκηση, στην έλλογη διατροφή και διαβίωση, στη συνειδητή διαμόρφωση του ελεύθερου χρόνου ως περιόδου δημιουργικής δραστηριότητας και ευχάριστης κοινωνικής συναναστροφής, στην ικανότητα διεκδίκησης κατάλληλων συνθηκών υγείας και αντιμετώπισης των πολυποικίλων μηχανισμών επηρεασμού και χειραγώγησης.
3. Αυτοί οι πολίτες, διαθέτουν στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο τις κομβικές ιδιότητες, ικανότητες και δεξιότητες που απαιτούνται στην κοινωνία του 21ου αιώνα, δηλαδή:
- (α) Δημιουργικότητα
 - (β) Κριτική σκέψη και αναστοχαστική διαχείριση της γνώσης
 - (γ) Θεωρητική σκέψη και ικανότητα μετατροπής της θεωρίας σε πράξη
 - (δ) Ικανότητες και δεξιότητες ανάλυσης και

σχεδιασμού

- (ε) Προθυμία και ικανότητα για συλλογική εργασία και ανταλλαγή πληροφοριών
- (στ) Ικανότητα λύσης προβλημάτων και, παράλληλα, ετοιμότητα αναζήτησης εναλλακτικών λύσεων και ικανότητα ανάπτυξης εναλλακτικών θεωριών
- (ζ) Άριστη, δόκιμη και συνετή χρήση των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας
- (η) Ενσυναίσθηση και δεξιότητες διαπροσωπικής επικοινωνίας
- (θ) Οι παραπάνω ιδιότητες, ικανότητες και δεξιότητες δεν καλλιεργούνται ως εργαλείο ατομικής επιτυχίας στην «κοινωνία της γνώσης» αλλά πρέπει να εντάσσονται στην ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών και των μαθητριών προς την κατεύθυνση ενός δημιουργικού, κοινωνικού και ικανού για συνεργασία ανθρώπου που συμμετέχει ενεργητικά στην παραγωγή πολιτισμού και κοινωνικού πλούτου.

Έχω ήδη μακρηγορήσει. Αυτό όμως είναι η ελάχιστη τιμή που ακόμη οφείλαμε στους τρεις Μεγάλους Ιεράρχες για τη διδασκαλία, το έργο και το παράδειγμα τους. Ελπίζω να έδειξα στην αρχή της ομιλίας μου ότι υπήρξαν μεγάλοι στην εποχή τους, δημιουργώντας ένα αναγεννησιακό πνεύμα και στην Ευρώπη ήλθε πολύ αργότερα. Ήταν επίσης μεγάλοι, γιατί αυτό το πνεύμα της αναγέννησης και του διαφωτισμού το ξαναπήρε ο Ελληνισμός όταν ήρθε η στιγμή της επανάστασης για την ελευθερία και έκτισε πάνω σε αυτό όταν η ελευθερία ήλθε.

Στα πρώτα χρόνια της δημιουργίας του Ελληνικού κράτους της η διδασκαλία και το παράδειγμα των τριών Ιεραρχών ξαναζωντανεύει να σφυρηλατηθεί η εθνική συνείδηση και η ταυτότητα του πολίτη της νέας Ελλάδας. Η διδασκαλία και το παράδειγμά τους είναι ζωντανά και σήμερα και στη μικρή πληγωμένη Κύπρου όπου χρειαζόμαστε τον ορθολογισμό της κλασικής Αθήνας για να πορευτούμε με σοφία και σωφροσύνη στο σύγχρονο, περίπλοκο και απαιτητικό κόσμο. Χρειαζόμαστε ταυτόχρονα την αγάπη και την αλληλεγγύη του Χριστιανισμού, για να διατηρήσουμε την κοινωνική συνοχή και δικαιοσύνη που χρειάζεται, για να ανταποκρινόμεστε στις προκλήσεις ως ένα σώμα. Και πάνω απ' όλα έχουμε ανάγκη το παράδειγμα των φωτισμένων ηγετών, ώστε η νεολαία μας να αποβάλει την οργή της και να θελήσει να πάρει από εμάς παιδεία, για να δώσει μέλλον στον εαυτό της και στην πατρίδα μας.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ & ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΙΑ & ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ

Προς τους Ευλαβεστάτους Ιερείς και Διακόνους, τους Αξιοτίμους Προέδρους και τα Μέλη των Επιτροπών των Εκκλησιών, των Βοηθητικών Αδελφοτήτων, των Σχολικών Εφορειών και το Πλήρωμα της καθ' ημάς Ιεράς Αρχιεπισκοπής Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας, Ενταύθα.

Αγαπητοί μας εν Κυρίω,

Της μετανοίας άνοιξόν μοι πύλας, Ζωοδότα ὁρθρίζει γαρ το πνεῦμα μου προς Ναόν τον άγιόν σου, ναόν φέρον του σώματος όλον εσπιλωμένον· ἀλλ' ως οικτίρων κάθαρον, ευσπλάχνω σου ελέει¹

Με την βοήθεια και την χάρη του εν Τριάδι δεδοξαμένου Θεού εφθάσαμε στην ιερά και αιδέσιμο περίοδο του Τριωδίου, η οποία μας εισαγάγει στην Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή και μας κατευθύνει στην Αγία και Μεγάλη Εβδομάδα και το Άγιον Πάσχα, την εκ νεκρών Ανάσταση του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού. Η περίοδος αυτή της Ορθόδοξης μας Εκκλησίας είναι κατ' εξοχήν καιρός πνευματικής περισυλλογής και νηστείας, που καλεί τους πιστούς, σε ανανέωση της Πίστewς και της σχέσης μας με τον Κύριό μας. Μας καλεί σε μετάνοια και επιστροφή στον Θεό Πατέρα, όπως έκανε ο άσωτος υιός του Ευαγγελίου. Εμείς οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί έχουμε το προνόμιο να γιορτάζουμε κατανυκτικά και λειτουργικά αυτές τις πενήντα μέρες που προηγούνται της εορτής της Αναστάσεως του Κυρίου. Κάνουμε διάγνωση πνευματικής και ψυχικής υγείας, αισθανόμαστε το βάρος των αμαρτιών και την πνευματική μας φτώχεια. Θυμούμαστε ότι είμαστε «γή και σποδός», ότι είμαστε αμαρτωλοί και βεβαρημένοι από το πλήθος των ανομιών μας. Γι'

αυτό, σαν τον τελώνη του Ευαγγελίου, δεν έχουμε το θάρρος να σηκώσουμε προς τον ουρανό τα βλέμματά μας για να ατενίσουμε τον Δημιουργό μας, απλώς επαναλαμβάνουμε την προσευχή «ο Θεός ιλάσθητι μοι τω αμαρτωλώ»². Η Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή με τον πλούτον και την ποικιλία των Ιερών Ακολουθιών, μας μεταφέρει σε άλλους κόσμους, κόσμους απαλλαγμένους από την πνευματική πενία που καθημερινά μας βασανίζει. Νοερά μεταφερόμαστε στον Παράδεισο της τρυφής και της χαράς που υπόσχεται ο Θεός σ' όλους εκείνους, οι οποίοι μένουν πιστοί στο Ευαγγέλιο της σωτηρίας και της λύτρωσης που έφερε ο Θεάνθρωπος Χριστός σαν αθάνατο νερό από τους ουρανούς, ώστε οι άνθρωποι να μην απογοητευόμαστε, ούτε να αποκάμνουμε, ούτε να λησμονούμε την θεία καταγωγή μας. Σαν τον άσωτον υιόν, οι άνθρωποι να ανανήπτουμε, να επιζητούμε υπαρξιακά και ψυχικά την σωτηρία μας και να παίρνουμε γενναίες αποφάσεις, να επιστρέψουμε με ταπείνωση και θάρρος προς τον Θεόν Πατέρα τους. Ο Ιερός Χρυσόστομος λέγει ότι ο Θεός είναι πατέρας και όχι δικαστής³ για να κρίνει «θέλει πάντας σωθήναι και εις επίγνωσιν αληθείας ελθεῖν»⁴.

Η Ιερά αυτή περίοδος που σημαδεύει την ζωή και το ήθος των Ορθόδοξων Χριστιανών, ιδιαίτερα, συνεχίζει να εμπνέει τον κόσμο, συνεχίζει να κεντρίζει την συνείδηση του ανθρώπου και να τον καλεί σε μετάνοια και επιστροφή στο Θεό. Γι' αυτό αυτές τις μέρες οι εφημερίδες, μαζί με τα νέα για το μέλλον της

¹ Ύμνος Τριωδίου

² Λουκάς Κεφ. ΙΗ, 12

³ Χρυσόστομος Τ2, σ.355

⁴ Α. Τιμόθεος, Κεφ. Β, 4

οικονομίας, βρίσκουν καιρό να ομιλούν για τα διάφορα θανάσιμα αμαρτήματα, που βαρύνουν την συνείδηση της σύγχρονης κυρίως κοινωνίας και μάλιστα τους Άρχοντες - όλους τους Άρχοντες - και ιδιαίτερα εκείνους οι οποίοι εθεωρούντο οι φύλακες και διαχειριστές της οικονομίας στην Οικουμένη. Γι' αυτό η μετάνοια είναι το κατ' εξοχήν καθαρτικό και λυτρωτικό όπλο, με το οποίο όλοι μας θα μπορούσαμε να θεραπευτούμε από τα λάθη μας, τα θανάσιμα και μη αμαρτήματά μας. Κάποιος αρθρογράφος έγραψε αυτές τις μέρες στις εφημερίδες ότι όλοι είμαστε αμαρτωλοί και υστερούμαστε της δόξας του Θεού. Γι' αυτό έχουμε ανάγκη μετανοίας και συγχώρησης και από τους ανθρώπους και από τον Θεό. Ο αρθρογράφος σχολιάζει μεταξύ άλλων τα μεγάλα αμαρτήματα που βασανίζουν σήμερα τους άνδρες αλλά και τις γυναίκες και υπογραμμίζει ότι πολλά από τα αμαρτήματα των ανδρών διαφέρουν από κείνα των γυναικών και χαρακτηριστικά γράφει ότι οι άνδρες είναι επιρρεπείς στην ακολασία και οι γυναίκες στην υπερηφάνεια και την αλαζονεία. Όπως και να έχουν τα πράγματα, όλοι μας είμαστε χρωμένοι στον Θεό για τα αμαρτήματά μας, γιατί αποδειχτήκαμε πολλές φορές κατώτεροι της μακαρίας και μοναδικής κλήσεως που μας έκανε ο Χριστός με την ενανθρώπησή Του και την αιματηράν θυσία Του στο Γολγοθά σχεδόν πριν δύο χιλιάδες χρόνια. Δικαιολογημένα ο Απόστολος Πέτρος μας υπενθυμίζει: «Άγιοι γίνεσθε ότι εγώ Άγιος είμαι...ειδότες ότι ου φθαρτοίς, αργυρίω ή χρυσίω, ελυτρώθητε εκ της ματαίας υμών αναστροφής πατροπαράδοτου, αλλά τιμίω αίματι ως αμνού αμώμου και ασπίλου Χριστού»⁵.

Είναι δε περιττόν να υπενθυμίσουμε εις ευατούς και αλλήλους ότι χωρίς μετάνοια, χωρίς αλλαγή πνεύματος πλεύσεως και νοοτροπίας χωρίς συγγνώμη και χωρίς ειλικρινή ταπείνωση και υπακοή στο θέλημα του Θεού, κανένας και καμμία, δεν μπορούμε να δούμε πρόσωπο Θεού. Ο Άγιος Ιωάννης ο Βαπτιστής εκήρυττε: «μετανοείτε, ήγγικε γαρ η Βασιλεία των ουρανών»⁶ Γι' αυτό, σ' αυτήν την κατανυκτική περίοδο της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής καλούμαστε όλοι και όλες να καταφύγουμε στην αγάπη και τη φιλανθρωπία του

Θεού και να ζητήσουμε από βάθους καρδιάς άφεσιν αμαρτιών, να συγχωρήσουμε όλους εκείνους οι οποίοι μας έβλαψαν ή μας αδίκησαν. Να ανανεώσουμε με ειλικρίνεια την μετάνοια και εμπιστοσύνη μας προς τον Θεό και να τον παρακαλέσουμε να μη μας εγκαταλείψει σε ώρες πειρασμού και δοκιμασίας. Και επειδή πολλοί από μας αντιμετωπίζουμε οικονομικά και άλλα προβλήματα, να παρακαλέσουμε τον Κύριο να μας δίνει δύναμη και θάρρος να ξεπεράσουμε τούτες τις δυσκολίες, ώστε ελευθερωμένοι από το πνεύμα της απογοήτευσης και της απελπισίας, να συνεχίσουμε ελπιδοφόροι την ζωή μας όπως χαρακτηριστικά γράφει ο Ιερός Χρυσόστομος: «Μή απογινώσκωμεν, αλλά χρηστάς έχοντες τας ελπίδας και το πέλαγος της αυτού φιλανθρωπίας εννοούντες, παν πονηρόν αποταξάμενοι συνειδός, μετά πολλής της προθυμίας, και της ελπίδος επιλαβόμεθα της αρετής»⁷.

Ιδιαίτερα συμβουλευόμαστε τους Άρχοντες των Εκκλησιών, των Σχολείων και των Οργανώσεων μας να προστατεύσουν με σοφία τα οικονομικά που διαχειρίζονται γιατί αυτά είναι χρήματα και περιουσίες ιερές που σκοπόν τους έχουν να προάγουν την Πίστη, την Παράδοση, την Χριστιανωσύνη, την ειρήνη του σύμπαντος Κόσμου και την ευστάθεια των Αγίων του Θεού Εκκλησιών την συνοχή, την ασφάλεια και την ευνομία της Κοινωνίας.

Μέσα στα ιερά πλαίσια της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής να εκκλησιαζόμαστε τακτικά και στις προσευχές μας να μνημονεύουμε τους φίλους και τους εχθρούς, τους Διδασκάλους και τους Ευεργέτες μας, τους Άρχοντες της Πολιτείας και της Εκκλησίας, οι οποίοι μερμινούν για την ειρήνη και την πρόοδο όλων μας σύμφωνα με το θέλημα του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού και Ευεργέτου πάντων ημών.

Σε Αυτόν ανήκει η δόξα και η Βασιλεία και το άπειρον έλεος εις τους αιώνες. Αμήν

Μεγάλη Τεσσαρακοστή 2009

Εὐθυκρίτων κ.κ.λ. Μ. Β. Γρηγόριος

**Ο Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων
και Μεγάλης Βρετανίας Γρηγόριος**

⁵ Α Πέτρου Κεφ. Α, 17-19

⁶ Ματθαίος, Κεφ. Γ, 3

⁷ Χρυσόστομος Τ.Β. σ. 337

ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

του Χάρη Μεττή

Η Ομογένεια της Μ. Βρετανίας, χάρη στην εξαίρετη, όπως κάθε χρόνο πρωτοβουλία του Συνδέσμου Ελληνορθόδοξων Κοινοτήτων, τίμησε τα εικοσάχρονα της Αρχιερατείας του Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας κ. Γρηγορίου. Τίμησε, επίσης, επίσης τα πενήντα χρόνια της συνεχούς του διακονίας στην Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία στο Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά, επίσης, και τα ογδοντάχρονά του. Ως ένδειξη, λοιπόν, τιμής, σεβασμού και αγάπης στον μεγάλο αυτόν Ιεράρχη και Προκαθήμενο της Αρχιεπισκοπής, θα προσπαθήσω να σκιαγραφήσω, στις λίγες γραμμές που ακολουθούν τη σταδιοδρομία του και την ανεκτίμητη προσφορά του προς τον Ελληνισμό και την Εκκλησία της Μεγάλης Βρετανίας.

Αρχικά ο Αρχιεπίσκοπος Γρηγόριος, ευθύς μόλις αφίχθηκε ως Διάκονος, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στις 12 Απριλίου 1959, χειροτονήθηκε δε σε Πρεσβύτερον από τον Αρχιεπίσκοπο Θυατείρων Αθηνάγορα Καββάδα και υπηρέτησε ως Ιερέας-Αρχιμανδρίτης στο Ναό των Αγίων Πάντων στο Camden Town του Λονδίνου για δέκα περίπου χρόνια, δηλαδή από τον Απρίλιο του 1959 μέχρι τον Αύγουστο του 1969. Αργότερα, μετά την εκλογή του στο αξίωμα του Επισκόπου Τροπαίου, τον Νοέμβριο του 1970, διορίστηκε και ανέλαβε τη διοίκηση της Κοινότητας Αποστόλου Βαρνάβα στο Wood Green του Βορείου Λονδίνου, όπου παρέμεινε για 18 χρόνια, δηλαδή μέχρι το 1988. Και σήμερα υπηρετεί την Ομογένεια στην ολόπλητη ως Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων και Μ. Βρετανίας αφίτου εξελέγη στη θέση αυτή, στις 16 Απριλίου 1988, ομόφωνα από την Ιερά Σύνοδο του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Ο Σεβασμιώτατος Αρχιεπίσκοπος κ. Γρηγόριος γεννήθηκε στο σημερινό Τουρκοκρατούμενο χωριό Μαραθόβουνος Κύπρου, στις 28 Οκτωβρίου 1928. Ο πατέρας του, Θεοχάρης Χατζητοφής, ήταν γεωργός, αλλά ταυτόχρονα εργαζότανε και ως οικοδόμος τόσο στο χωριό του, όσο και στα γειτονικά χωριά εκτιμώμενος από όλους, Έλληνες και Τούρκους, για την εργατικότητα και την τιμιότητά του. Πέθανε, όμως, όταν το τελευταίο του παιδί, ο Γρηγόριος, ήταν μόλις τριών χρονών, η δέ χήρα Μαρία, η μητέρα του Αρχιεπισκόπου μας, ήταν υποχρεωμένη ν'αναθρέψει τα εννιά παιδιά της με πολλούς κόπους και ανυπολόγιστες θυσιές. Μπόρεσε, όμως, και έδωσε σε όλους τα βασικά εκείνα και ανεκτίμητα χαρίσματα που αποτελούν το ασφαλέστερο εχέγγυο για επιτυχία στην κατοπινή ζωή. Δηλαδή τους έκανε τίμιους, εργατικούς, βαθύτατα και ειλικρινέστατα θρησκευόμενους, γνήσιους πατριώτες αλλά και ταπεινούς, μελίχιους και γεμάτους αγάπη για τον πλησίον και για τον τόπο τους.

Ο ορφανός από πατέρα μικρούλης Γρηγόριος είχε, ευτυχώς, εκτός από την αφοσιωμένη μητέρα του, και μια άλλη πολύ μεγαλύτερη βοήθεια στα πρώτα του παιδικά χρόνια: Τον μεγαλύτερο αδελφό του, τον Χριστοφώ, ο οποίος είχε αναγκαστικά, αλλά και αογόγγυστα, δεχθεί στους νεανικούς του ώμους (ήταν μόλις 19 χρονών) το τεράστιο βάρος μιας πολυμελούς οικογένειας – της χήρας μητέρας του και των άλλων οχτώ αδελφών του. Όπως όλοι έπρεπε να δουλέψουν

σκληρά και ακατάπαυστα τόσο στα χωράφια όσο και στα γιδοπρόβατα που τους είχε αφήσει ο πατέρας του, έτσι και ο Γρηγόριος, πολύ νωρίς στη ζωή του, μπήκε ολόψυχα στις δουλειές του σπιτιού – να βοηθά στη σπορά, στο θέρος και στο μάζεμα των ελιών στα χωράφια τους, ή να προσέχει τα πρόβατά τους ως τσοπανόπουλο στους λόφους και στους κάμπους του χωριού του.

Το σχολείο, όμως, σχολείο! Τ' αδελφια του επέμεναν – και ο ίδιος είχε την έφεση και την αποφασιστικότητα – να μορφωθεί, όσο αυτό του επέτρεπαν, βέβαια, οι ελεύθερες ώρες του. Έτσι μπόρεσε και συμπλήρωσε κανονικά τη φοίτησή του στο Δημοτικό Σχολείο Μαραθόβουνου. Όμως, στα έντεκα του χρόνια, μόλις δηλαδή τελείωσε το Δημοτικό, η οικογένεια απεφάσισε ότι ο μικρός Γρηγόριος έπρεπε να μάθει μια τέχνη για να μπορέσει να ζήσει – όπως πίστευαν – πιο άνετα και πιο κερδοφόρα. Τον, έβαλαν, λοιπόν μαθητευόμενο στο υποδηματοποιείο – το 'σκαρπάρικο' δηλαδή – του επ' αδελφί γαμπρού του, Ανδρέα Τσιανάκκα, στο χωριό τους. Στο 'σκαρπάρικο' αυτό παρέμεινε για τα επόμενα οχτώ χρόνια κι έγινε τέλειος σκαρπάρης – υποδηματοποιός.

Όμως "άλλα μεν βουλαί ανθρώπων, άλλα δε θεός κελεύει". Ο κάλφας – δηλαδή το τσιράκι – Γρηγόριος με όλη την ευσυνειδησία που επεδείκνυε στη δουλειά του και με όλες τις ικανότητες που να φτιάχνει παπούτσια και "ποδίνες" για τους αγρότες και τους βοσκούς του χωριού του, είχε από πολύ νωρίς νοιώσει μια άλλη, πιο δυνατή και πιο ακαταμάχητη, έλξη να του πυρώνει την καρδιά και να του φωτίζει το μυαλό και την αποφασιστικότητα: Η Εκκλησία του Χριστού και το Ευαγγέλιο τον κρατούσαν σε συνεχή εγρήγορση και τον έσπρωχναν προς την μοναδική του αποστολή – να υπηρετήσει την Ελληνική Ορθοδοξία ως αφοσιωμένος εργάτης και ως αποκλειστικός κι ένθερμος της υπηρετής, λειτουργός και κήρυκας των προαιωνίων μνηυμάτων και αληθειών της πίστης μας.

Φεύγοντας, λοιπόν, το βράδυ από το μικρομάγαζο – παπουτσαδόικο του γαμπρού του, ο Γρηγόριος, αντί να ρεμπελέψει όπως τόσοι πολλοί νέοι της ηλικίας του, προτιμούσε να διαβάζει και να μελετά το λόγο και τη διδασκαλία της Εκκλησίας μας και ν'αφήνει τη σκέψη του να ωριμάζει μέσα στην ατμόσφαιρα και το υπερουσιο φως των Γραφών και της Αγιολογίας της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας. Και, στα 19 του χρόνια, παίρνει τη μεγάλη απόφαση, που επρόκειτο να συμβαδίσει ανεπισημοποίητα τη μελλοντική του ζωή – Επισκέπτεται την τριτάξια τότε Ανωτέρα Σχολή Λευκονόικου και πείθει τον Διευθυντή της να του δώσει την ευκαιρία να εγγραφεί στο Σχολείο του. Εκείνος δέχθηκε, αλλά με δύο όρους: Ο Γρηγόριος έπρεπε να παρακαθήσει σε εισαγωγικές εξετάσεις, και, επίσης, να ξυρίσει όχι μόνο το μουστάκι του αλλά και τα μαλλιά της κεφαλής του για να μην διαφέρει από τους άλλους πιτσιρικάδες της δευτέρας τάξης, στην οποία τελικά τον κατέταξαν. Για τον Γρηγόριο, όμως αυτές οι θυσιές ήταν ελάχιστες μπροστά στον τεράστιο στόχο που είχε αυτοβούλως και ανεκκλήτως θέσει ως την τελική επιδίωξη της ζωής του, δηλαδή να εγκαταλείψει για πάντα τη σκαρπάρικη και το υποδηματοποιείο

του χωριού του και να αφιερωθεί, ψυχή τε και σώματι, στα γράμματα.

Στη Σχολή Λευκονοίκου παρέμεινε δύο χρόνια (1949-50 και 1950-51) και το 1951 μετεγγράφεται στο Παγκύπριο Γυμνάσιο Λευκωσίας αφού, όμως, σύμφωνα με τους επικρατούστες τότε στο άριστο αυτό Εκπαιδευτήριο κανονισμούς, ο Γρηγόριος εκάρη μοναχός και ακολούθως χειροτονήθηκε Διάκονος από τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ' στις 24 Μαΐου του 1953, ημέρα της Πεντηκοστής, στο Ναό Αγίου Νικολάου, στην Έγκωμη Λευκωσίας, όπου έμενε φιλοξενούμενος στο σπίτι του επιπλοπιού αδελφού του, Παναγιώτη.

Το 1954 απεφοίτησε από το Παγκύπριο Γυμνάσιο και μετέβη αμέσως στην Αθήνα για σπουδές στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Για να μπορέσει, όμως, να ζήσει εκεί και επίσης να καλύψει το έξοδα φοίτησης στο Πανεπιστήμιο, ο Γρηγόριος είχε πάρει μαζί του τις λίγες οικονομίες (εξήντα, όλες και όλες, λίρες) που είχε αποταμιεύσει εργαζόμενος τα προηγούμενα καλοκαίρια σε διάφορες δουλειές του ποδαριού και κυρίως στους πορτοκαλεώνες της Αμμοχώστου μαζεύοντας και πακετάροντας πορτοκαλία. Του έστειλαν επίσης κι ένα μικρό φιλοδώρημα τ' αδελφια του, ενώ ταυτόχρονα ο ίδιος υπηρετούσε ως Διάκονος στο Ναό της Αγίας Σοφίας Νέου Ψυχικού της Αθήνας, από όπου έπαιρνε ένα μικρό επιμίσθιο.

Με την συμπλήρωση των Πανεπιστημιακών του Σπουδών, ο Διάκονος, τότε, Γρηγόριος είχε γνωριστεί με τον Αρχιμανδρίτη Ελπίδιο Χασάπη, ο οποίος ζούσε κοντά στο σπίτι όπου έμενε ο Γρηγόριος στους Αμπελοκήπους Αθηνών. Ο Ελπίδιος αυτός εργαζόταν ήδη ως Προϊστάμενος του Ναού των Αγίων Πάντων Λονδίνου, απεφάσισε όμως να επιστρέψει στην Αθήνα κι έτσι εισήχθη στον Γρηγόριο, όπως και στον ιερομόναχο Λεόντιο Κκολή – παλαιό συμμαθητή του Γρηγορίου στο Παγκύπριο Γυμνάσιο – να μεταβούν στο Λονδίνο και να υπηρετήσουν στους Αγίους Πάντες. Την πρόταση αυτή την δέχθηκαν και οι δύο τους, κυρίως, όμως, την δέχθηκαν και οι Επίτροποι του Ναού των Αγίων Πάντων. Πρόεδρος, τότε, της Εκκλησιαστικής Επιτροπής ήταν ο Λεωνίδας Παναγιής, μετέπειτα Πρόεδρος της Κοινότητας Αγίου Γεωργίου Kingston-upon-Thames.

Έτσι, στις 6 Απριλίου 1959, ο Γρηγόριος φτάνει στο Dover όπου τον υποδέχθηκε εκ μέρους της Εκκλησιαστικής Επιτροπής ο Γεώργιος Καραπατάς. Τρεις βδομάδες αργότερα, ο τότε Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων Αθηνάγρας Καββάδας χειροτονεί τον Γρηγόριο σε Πρεσβύτερο, στις 19 Απριλίου 1959, (Κυριακή των Βαΐων), στο Ναό των Αγίων Πάντων Λονδίνου. Ευθύς δε αμέσως διορίζεται ιερέας στο Ναόν αυτόν ως βοηθός του ιερομόναχου Λεοντίου Κκολή. Όταν δε ο Λεόντιος, μετά από ολίγους μήνες, απεφάσισε να φύγει από την Αγγλία, η Εκκλησιαστική Επιτροπή των Αγίων Πάντων διόρισε τον Γρηγόριο Ιερατικός Προϊστάμενο, θέση που, όπως είπαμε, διετήρησε μέχρι σχεδόν την εκλογή του σε Επίσκοπο.

Ο Ναός και η Κοινότητα των Αγίων Πάντων, όταν ανέλαβε να υπηρετήσει ο Αρχιμανδρίτης Γρηγόριος, αποτελούσε το πνευματικό, αλλά και κοινωνικό και εθνικό Κέντρο των Ελληνοκυπρίων του Λονδίνου. Άλλωστε, τρία χρόνια πιο πριν, δηλαδή το 1956, οι Άγγλοι, κατά τη διάρκεια του Εθνικού Αγώνα της Κύπρου, απέλασαν τον τότε Προϊστάμενο του Ναού Αρχιμ. Καλλίνικο Μαχαιριώτη (τον μετέπειτα Επίσκοπο Αμαθούντος), χαρακτηρίζαν δε το Ναό ως σφηκοφωλιά των Κυπρίων μαχητών. Εκτός όμως, από την Εθνική αυτή αποστολή του Ναού, τα εκπαιδευτικά και άλλα προβλήματα της αυξανόμενης τότε κατα τρόπο ραγδαίο Ελληνοκυριακής Κοινότητας ήταν τέτοια που απαιτούσαν από τον Προϊστάμενο του Ναού και τους Εκκλησιαστικούς Επιτρόπους θέληση ατσάλινη, αποφασιστικότητα και εργατικότητα απεριόριστη, κυρίως, όμως,

βαθύτατη πίστη και ειλικρινή αποδοχή της αποστολής τους αυτής ως ηγέτες μιας δυναμικής μεν, αλλά και ταυτόχρονα τρομερά προβληματιζόμενης Ομογένειας. Μόνο δε ένας ηγέτης με τέτοια υπομονή, με τόση επιμονή, κυρίως, όμως, με αφειδώλητη αγάπη και αφοσίωση προς το συνάνθρωπόν του, χαρίσματα δηλαδή που χαρακτηρίζουν τον Γρηγόριο, θα μπορούσε – όπως και τελικά μπόρεσε – να πραγματοποιήσει. Ίδρυσε, λοιπόν, σε κάθε γωνιά όχι μόνο του Λονδίνου αλλά και του υπολοίπου Ηνωμένου Βασιλείου, Σχολεία Ελληνικά, τα οποία, με την σειρά τους, απέτελεσαν τις κυψέλες της μεταγενέστερης δημιουργίας Ελληνορθόδοξων Κοινοτήτων και Ναών που ανήκουν στην Ομογένεια. Παρηγόρησε, νουθέτησε και βοήθησε και καθοδήγησε χιλιάδες οικογένειες Ελληνοκυπρίων, οι οποίοι είχαν βρεθεί τελείως απροσάλευτα στους αφιλόξενους τότε και αυτόχρημα εχθρικούς τόπους της δεύτερης τους πια Πατρίδας. Ο ίδιος, μάλιστα, με τριμμένο πολλές φορές από την πολυκαιρία ράσο, ταλαιπωρούμενος σε τραίνα και λεωφορεία, στα χιόνια, στο κρύο και στην βροχή, έτρεχε από σπίτι σε σπίτι, από μαγαζί σε μαγαζί, κι από πόλη σε πόλη για να συμπαρασταθεί σ' όλους όσοι είχαν την ανάγκη της Εκκλησίας, αλλά και για να τους κινητοποιήσει να γίνουν μέλη της μεγάλης πια οικογένειας που έφερε την ονομασία "Ομογένεια Μ. Βρετανίας".

Τον εμπνευσμένο, όμως, από την αγάπη του Χριστού και του ανθρώπου της ξενιτειάς αυτόν Κληρικό δεν άργησε να προσέξει και ν' αξιοποιήσει πλήρως ο αοίδιμος Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων Αθηνάγρας Κοκκινάκης σχεδόν ευθύς μόλις ήρθε στην Αγγλία από τον Καναδά το 1964. Τον επέλεξε, λοιπόν, και τον διόρισε Πρωτοσύγκελλο της Αρχιεπισκοπής, μια θέση που ο Γρηγόριος κράτησε όχι μόνο για δεκαπέντε ολόκληρα χρόνια, δηλαδή μέχρι τον θάνατο του Αθηνάγρα στις 9 Σεπτεμβρίου 1979, αλλά και την ανέδειξε σε μηχανισμό δημιουργίας, προγραμματισμού και υλοποίησης των μακροπρόθεσμων και των μικροπρόθεσμων καινοτομιών του μεγάλου εκείνου Ιεράρχη. Το 1969, επίσης, ο Αθηνάγρας στέλλει τον Πρωτοσύγκελλό του για ανώτερες σπουδές ενός έτους στο Πανεπιστήμιο του Cambridge, ο δέ Γρηγόριος δεν χάνει καιρό και ιδρύει εκεί την Κοινότητα του Αγίου Αθανασίου, την οποία και υπηρέτησε μέχρι την επιστροφή του στο Λονδίνο.

Το Οικουμενικό Πατριαρχείο, με εισήγηση, βέβαια, του Αθηνάγρα, επιβραβεύει τον ακούραστο και τόσο ολόψυχα δοσμένο στην υπηρεσία της Ομογένειας και της Εκκλησίας Γρηγόριο με τον τρίτο βαθμό της Ιερωσύνης, εκλέγοντάς τον Επίσκοπο Τροπαίου στις 26 Νοεμβρίου 1970, στις δε 12 Δεκεμβρίου του ίδιου έτους, κυριώνυμη ημέρα του Αγίου Σπυριδωνος του Θαυματουργού, γίνεται η χειροτονία του στον Ιερό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου από τον Αρχιεπίσκοπο Αθηνάγρα βοηθούμενο από τον Μητροπολίτη Γαλλίας Μελέτιο, τον Αυστρία Χρυσόστομο, τον Αμαθούντος Καλλίνικο, τον Σουρώζ Αντώνιο και τον Ματθαίο Vilno. Έτσι, αναδείχθηκε στους τρεις βαθμούς της Ιερωσύνης με χειροτονία από τρεις Αρχιεπισκόπους – Διάκονος από τον Μακάριο Γ', Πρεσβύτερος από τον Αθηνάγρα Καββάδα, και Επίσκοπος από τον Αθηνάγρα Κοκκινάκη.

Όταν έγινε Επίσκοπος το 1970, ο Γρηγόριος ήταν ηλικίας 42 χρονών, δηλαδή στην πιο καλή και την πιο ώριμη στιγμή της διακονίας του. Ο δε Αθηνάγρας, με την διορατικότητα και την οξυδέρκεια που τον χαρακτήριζε, κράτησε μεν τον Επίσκοπο Γρηγόριο ως Πρωτοσύγκελλο και στενότερό του και πιο αφοσιωμένον συνεργάτη, όμως τον τοποθέτησε ταυτόχρονα και ως Αρχιερατικός Προϊστάμενος της Κοινότητας εκείνης, η οποία επρόκειτο ν' αποτελέσει την καρδιά της σημερινής Ομογένειας του Λονδίνου: Του ανέθεσε, δηλαδή, την διαποίμανση της Κοινότητας Απ. Βαρνάβα Wood Green στο Βόρειο

Λονδίνο, την οποία ο Επίσκοπος Τροπαίου Γρηγόριος ανέδειξε σε πραγματική κυψέλη Κοινωνικής και Θρησκευτικής δραστηριότητας πρώτου μεγέθους – κάτι παρόμοιο, δηλαδή, που ήταν άλλοτε η Κοινότητα των Αγίων Πάντων, αλλά τώρα μεγεθυμένη πολλαπλάσια και προς όλες τις κατευθύνσεις.

Την Κοινότητα αυτή, η οποία εξυπηρετείται από δύο ιδιόκτητους πλησιόχωρους Ναούς και αρκετές κατοικίες Freehold που χρησιμοποιούνται είτε ως σχολικά κτίρια, είτε ως Γηροκομεία, είτε ως Γραφεία της Κοινότητας, ο Επίσκοπος Τροπαίου υπηρέτησε, όπως είπα πιο πάνω, για δεκαοχτώ ολόκληρα χρόνια, με τόση αφοσίωση και αυταπάρνηση, με τόση αγάπη και με τέτοια εργατικότητα και αυτοθυσία, ώστε να γίνει αναπόσπαστο μέρος της σε βαθμό που, δικαιολογημένα, να επιτρέπει τον χαρακτηρισμό του πολυσύνθετου αυτού δημιουργήματος που λέγεται Κοινότητα Απ. Βαρνάβα και Παναγίας Βορείου Λονδίνου ως η Γρηγοριάδα της Ομογένειας Μ. Βρετανίας. Και, όταν η τρομερή κακόβουλη πυρκαϊά της 2ας Φεβρουαρίου 1986 αποτέφρωσε κυριολεκτικά τον Καθεδρικό Ναό της Παναγίας, ο Επίσκοπος Γρηγόριος δέχθηκε την τραγωδία αυτή ως προσωπική του τραγική απώλεια και πόνεσε και υπέφερε όσο κανένας άλλος από την τρομαχτική αυτή και τόσο απροσδόκητη δοκιμασία. Η όλη ζωή του, όμως, και η βαθεία του πίστη στην Θεία Πρόνοια, του είχαν χαλκώσει μια αδάμαστη ψυχή και μια δύναμη, με την οποία μόνο άνθρωποι ανώτεροι και ειλικρινείς είναι προικισμένοι και ισχυροί ώστε να μπορέσουν ν'αντιμετωπίσουν με θάρρος και με διάθεση δημιουργίας ακόμη και την πιο σκληρή και ασήκωτη περιπέτεια του βίου.

Έτσι ο Γρηγόριος, ξεχνώντας και τίτλους και καλοπέραση, αναλαμβάνει γι'άλλη μια φορά το ρόλο του πραγματικού ζητιάνου στην υπηρεσία της Εκκλησίας και του Χριστού. Μέρα και νύχτα, με μοναδικό του σύντροφο την αφοσίωσή του στην αποστολή που του ενεπιτεύθη ο Θεός και η Ομογένεια, και με εξίσου αφοσιωμένους συνεργάτες παρά το πλερό του, κτυπά πόρτες, δέχεται και τον οβολό της χήρας και τις γενναιόδωρες εισφορές των πλουσίων, πολλές φορές, όμως, και τις λαιδιωρές και τις επικρίσεις άσπονδων φίλων του και ζηλοφθόνων εχθρών του έργου της Εκκλησίας. Αλλά, στο τέλος πετυχαίνει το φαινομενικά ακατόρθωτο: Να ξανακτιστεί ο Ναός της Παναγίας και το παραπλήσιο Ελληνικό Σχολείο, αφού ο ίδιος ήταν έτοιμος –και το έκανε αυτό να τελέσει την Θεία Λειτουργία του Πάσχα – μέσα σε τεράστια αντίοικονα –τοσάνηρια – στο πάρκο που βρίσκεται ακριβώς απέναντι από το Ναό της Παναγίας.

Έργο τεράστιο, μοναδικό, αξιολογώτατο, για το οποίο με μια διακονία τριάντα σχεδόν χρόνων στην υπηρεσία της Ομογένειας, το πάντοτε ανύστακτο Οικουμενικό μας Πατριαρχείο απεφάσισε παμψηφεί, σε έκτακτη συνεδρία του το Σάββατο, 16 Απριλίου 1988, να τον εκλέξει Αρχιεπίσκοπο Θυατείρων και Μ. Βρετανίας, στο ανώτατο, δηλαδή, αξίωμα της Θεοσώστου Εκκλησίας μας στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ήταν μια τιμή που την κέρδισε, μπορούμε να πούμε, με το σπαθί του. Η δε ειδηση της εκλογής του, που έγινε γνωστή στον ίδιο πολύ αργά το βράδυ του Σαββάτου, στην δε Ομογένεια την Κυριακή, στις 17, και την Δευτέρα, στις 18 Απριλίου 1988, εγένετο δεκτή από τους Ομογενείς με τέτοια χαρά και συγκίνηση, ώστε, ούτε και όσοι από εμάς είχαμε την τύχη και το προνόμιο να παρευρισκόμαστε στα γραφεία της Κοινότητας Απ. Βαρνάβα τις ημέρες εκείνες, να μην μπορούμε να τις περιγράψουμε με λόγια ή και στο χαρτί.

Για μια, περίπου, βδομάδα χιλιάδες Ομογενών από όλα τα μέρη της Αγγλίας και τα στρώματα του λαού το θεώρησαν υποχρέωσή τους να παρελάσουν από τα Γραφεία αυτά για να φιλήσουν το χέρι, όπως έλεγαν, τον πατέρα Γρηγόριου και με δάκρυα στα μάτια να

του ευχθούν καλή δύναμη και επιτυχία στο τεράστιο έργο που του εμπιστευόταν η φιλόστοργος, αλλά και τόσο διορατική και σοφή Μεγάλη του Χριστού Εκκλησία, το Οικουμενικό μας Πατριαρχείο.

Εκεί, όμως, που η Ομογένεια ξεπέρασε τον εαυτό της και απέδιδε στα έκθαμβα μάτια εχθρών και φίλων του Σεβασμιωτάτου πόσο τον εκτιμούσαν ή μάλλον πόσο τον αγαπούσαν και τον λάτρευαν όλα τα στρώματα της Παροικίας μας, ήταν ο Καθεδρικός Ναός της Αγίας Σοφίας Λονδίνου την ημέρα της ενθρόνισής του, στις 29 Μαΐου 1988, ο οποίος Ναός δεν είχε γνωρίσει ποτέ στα εκατό χρόνια της ιστορίας του μια τέτοια συγκινητική και πηγαία λαοθάλασσα.

Έχουν περάσει από την ημέρα της εκλογής του στον Αρχιεπισκοπικό θρόνο των Θυατείρων σχεδόν δύομισι χρόνια. Και ο Σεβασμιώτατος, ο οποίος αρχίζει δουλειά πριν την ανατολή του ηλίου και ξεκουράζεται μόνο όταν η κόπωση τον έχει ειλικρινά καταβάλει, ένα μόνο παράπονο – και αυτό γελώντας – διατυπώνει: "έπρεπε, λέει, να ήμουν είκοσι τουλάχιστον χρόνια πιο νέος". Γιατί, το έργο που του έχει ανατεθεί, είναι τόσο σοβαρό και δύσκολο, ώστε για να επιτελεσθεί, όπως ο ίδιος το θέλει – τέλειο και τέλεια αποδοτικό – απαιτείται δουλειά ακατάπαυστη, χρόνος απεριόριστος και νεανική ορμή που να μην κουράζει το σώμα και να μην καταβάλλει την αντοχή.

Και όμως, παρόλ' αυτά, ο Σεβασμιώτατος, ο οποίος γιόρτασε στις 28 Οκτωβρίου 2008 τα 80 του χρόνια, εξακολουθεί και δουλεύει ως να είναι ακόμη όχι 40, αλλά 20 χρονών νέος. Ακούραστα, ασταμάτητα, επίμονα, με μια διαύγεια πνεύματος και με μια νεανική ζωτικότητα που πραγματικά εξουθενώνει τους συνεργάτες του, αλλά και τους αναγκάζει να δώσουν και αυτοί το άπαν των ικανοτήτων τους παραδειγματιζόμενοι και καθοδηγούμενοι και οι ίδιοι από τον άοκνο Προϊστάμενό τους.

Ο οποίος, ειρήσθω, ποτέ δεν εγκαταλείπει τη χριστιανική του ταπεινοφροσύνη και ποτέ δεν αποφεύγει να προσκαλέσει, με την ίδια πάντοτε φιλόξενη διάθεση και αγάπη και τον εργάτη και τον πλούσιο στην τράπεζα τη δική του στα υπόγεια της Ιεράς μας Αρχιεπισκοπής. Και ποτέ δεν αρνείται να δέχεται φιλόφρονα στην Αρχιεπισκοπή όλους εκείνους τους παλαιούς του συνεργάτες οι οποίοι εξακολουθούν ακόμη να τον προσφωνούν "πάτερ Γρηγόριε" και να τον φιλούν με διάφορα μικροδώρα από τις στερήσεις τους.

Ταυτόχρονα, όμως, και η Ομογένεια στην ολότητά της έχει ερμηνεύσει την παρουσία του Αρχιεπισκόπου Γρηγόριου στο πηδάλιο της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας Μ. Βρετανίας ως πραγματικό δώρο Θεού, ως ελπίδα για ένα καλύτερο μέλλον, αλλά και ένα πιο προσγειωμένο παρόν. Και όλοι μαζί, δεξιοί, αριστεροί, κεντρώοι, θρησκευόντες και μηθρησκευόντες, μήκαν όλοι τους κάτω από την δική του σκέπη κι εργάζονται για την Εκκλησία και την Ομογένεια. Αυτό, πιστεύω, αποτελεί και τον καλύτερο έπαινο και την πιο εκτιμώμενη από τον ίδιο επιβράβευση της δικής του ολόψυχης αφοσίωσης στην υπηρεσία της Εκκλησίας και της Ομογένειας.

Το ότι δηλαδή κατόρθωσε να εμφυσήσει στις καρδιές όλων των Ομογενών το υπέροχο και τόσο αποτελεσματικό πνεύμα της ομόνοιας, της σύμπνοιας, της καταλλαγής και της ειλικρινούς και αφιλοκερδούς συνεργασίας προς όφελος του Ελληνισμού που ζει και αγωνίζεται και προοδεύει στη Μ. Βρετανία.

Εύχομαι εκ βάθους καρδιάς, και μαζί μου, πιστεύω, και ολόκληρη η Ομογένεια, όπως ο Άγιος Θεός τον ενδυναμώνει δίνοντάς του υγεία, δύναμη, μακροβιότητα και θείο φωτισμό ώστε να μπορέσει για πολλά ακόμη χρόνια να προσφέρει το ανεκτίμητο έργο του στον Ελληνορθόδοξο Λαό που αποτελεί το πλήρωμα της Αρχιεπισκοπής Θυατείρων και Μ. Βρετανίας.

ΕΠΑΦΕΣ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

Ιανουάριος 2009

1. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου και στην συνέχεια την Δοξολογία και το κόψιμο της Αγιοβασιλόπιτας για την πρώτη του Νέου Έτους. Το απόγευμα ευλόγησε την Αγιοβασιλόπιτα στο οίκημα της Ελληνικής Κυπριακής Αδελφότητας Λονδίνου.
2. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Καθηγητής Κωνσταντίνος Νικολακόπουλος και μέλη της οικογενείας του (συνοδευόμενος από τον π. Αναστάσιο Σαλαπάτα και μέλη της οικογενείας του). Στην συνέχεια τον επισκέφθηκαν οι Κώστας Νικολαΐδης και Χρήστος Ιωάννου, με τους οποίους παρέκάθισε σε Γεύμα στο Ελληνικό Εστιατόριο Χαλέπι.
4. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Καθεδρικό Ναό των Αγίων Πάντων Λονδίνου, οπότε χειροθέτησε σε Πρωτοπρεσβύτερο τον Ιερατικώς Προϊστάμενο του Ναού π. Γεώργιο Ζαφειράκο. Στην συνέχεια ευλόγησε την Αγιοβασιλόπιτα και παρέκάθισε σε Γεύμα που παρέθεσε το Διοικητικό Συμβούλιο του Ναού.
5. Προέστη της τελετής του Αγιασμού των Υδάτων στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής.
6. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Καθεδρικό Ναό Τιμίου Σταυρού και Αρχαγγέλου Μιχαήλ, Hendon και περικύρων, προέστη δε και του Αγιασμού των Υδάτων και στη συνέχεια παρέκάθισε σε Γεύμα που παρέθεσε η Κοινότητα.
7. Τον επισκέφθηκε ο Κωνσταντίνος Οικονομίδης. Στην συνέχεια προήδρευσε συνεδρίας των Βοηθών του Επισκόπων, με τους οποίους και παρέκάθισε σε Γεύμα Εργασίας στην Αρχιεπισκοπή.
8. Το απόγευμα ευλόγησε την Αγιοβασιλόπιτα για την οργάνωση "Φίλοι του Αγίου Όρους", που έγινε στην Γκαλερί Αντίπα του Λονδίνου.
9. Τέλεσε την Νεκρώσιμη Ακολουθία για τον Ανδρέα Κωνσταντίνου στο Ιερό Ναό Αγίου Νεοφύτου, Northampton. Αργότερα παρέκάθισε σε Δείπνο που παρέθεσε η οικογένεια του μεταστάντος.
11. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Παμμεγίστων Ταξιαρχών, Margate, προέστη δε και στο καθιερωμένο ετησίως Αγιασμό των Υδάτων. Στην συνέχεια παρέκάθισε σε Γεύμα που παρέθεσε η Κοινότητα.
12. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά η Αναστασία Παύλου, οι Λαυρέντης και Ευγενία Σπανού (με τους οποίους παρέκάθισε σε Γεύμα), και ο Alexander Mergassov.
13. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά το ζεύγος Ικάρου και Χρυστάλας Πετρίδη μετά των τεκνών των, οι Columba Bruce Clark και Οδυσσέας Κόκκινος, και οι Βασίλης, Ζωή και Βασιλική (με τους οποίους παρέκάθισε σε Γεύμα). Αργότερα επισκέφθηκε στο Νοσοκομείο Royal Free του Λονδίνου.
14. Τέλεσε Αγιασμό στα Γραφεία των Γεωργίου και Κωνσταντίνου Λογοθέτη. Το απόγευμα παρέστη στην τελετή απονομής του Interfaith Gold Medallion στον Πρόεδρο του Μορόκου στο Λονδίνο, Mohammed Belhami, στην οικία του.
15. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά η Αγγέλα Καμπουράκη και η Ντίνα Κολοκυθά. Το βράδυ παρέκάθισε σε Δείπνο που παρέθεσε η Μαρίνα Καλογήρου.
16. Παρέκάθισε σε Δείπνο που παρέθεσε προς τιμήν του Καρδινάλιου Ψορμαψ Murphy-O'Connor ο Αγγλικανικό Αρχιεπίσκοπος Καντουαρίας Δρ Rowan Williams στο Church House του Westminster.
18. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον εορτάζοντα Ιερό Ναό Αγίων Αθανασίου και Κλήμεντος, Cambridge, και στην συνέχεια παρέκάθισε σε Γεύμα που παρέθεσαν στο ξενοδοχείο τους το ζεύγος Στέλιου και Κυπρούλας Ανδρέου. Το βράδυ παρέκάθισε σε Δείπνο στην οικία του ζεύγους Serif και Georgette Habib.
19. Πέρασε την ημέρα του στην πόλη Cambridge.
20. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά στην Αρχιεπισκοπή η Ουρανία Δήμα (συνοδευόμενη από την Βασιλική Πάνου και την κόρη της, Μαρία) και οι Αριστοτέλης Παυλίδης και Columba Bruce Clark (με τους οποίους παρέκάθισε σε Γεύμα). Το βράδυ μίλησε στη Σύναξη του Επισκοπικού Βικαριάτου Αμφιπόλεως που πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα συνεδριάσεων της Αρχιεπισκοπής Θυατείρων.
21. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Μιχάλης Αθανασίου και η Μαριάνθη Χατζηκωνσταντίνου. Στη συνέχεια επισκέφθηκε στο Νοσοκομείο St Mary's του Λονδίνου τον Ανδρέα Αυγουστή. Το βράδυ προήδρευσε συνεδρίας των Κηδεμόνων της Κοινότητας Τιμίου Σταυρού και Αρχαγγέλου Μιχαήλ, Hendon.
22. Τον επισκέφθηκε ο Nicholas Bennis, με τον οποίο παρέκάθισε σε Γεύμα. Στην συνέχεια τέλεσε Αγιασμό στα Γραφεία της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος στο Σίτυ του Λονδίνου και ευλόγησε την Αγιοβασιλόπιτα. Το βράδυ προήδρευσε συνεδρίας των Κηδεμόνων της Κοινότητας Αγίου Δημητρίου, Edmonthon Λονδίνου.
23. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά οι Σπυρίδων Κουκουνάκης και Αντώνιος Στεφόπουλος. Στο μεταξύ παρέκάθισε σε Γεύμα που παρέθεσαν προς τιμήν του το ζεύγος Σελίμ και Αγγελικής Hoché. Το απόγευμα ευλόγησε την Αγιοβασιλόπιτα για το Συμβούλιο Ελλήνων Εφοπλιστών στο Baltic Exchange.

26. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά η Μαρία Habib, η Λυδία Σούρας (με την οποία παρεκάθησε σε Γεύμα), και ο Γεώργιος Χριστοδούλου. Στο μεταξύ παρέστη σε εκδήλωση στο Church House του Westminster εναντίον του Στίγματος από των Διακρίσεων εις βάρος ατόμων που υποφέρουν από την λήπρα, έκανε δε και σύντομη δήλωση. Το βράδυ παρέστη σε εκδήλωση μνήμης του τέως Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, Τάσσου Παπαδόπουλου, με ομιλήτη τον Πρόεδρο του ΔΗ.ΚΟ, Μάριο Καραγιάν, που έγινε στο Κυπριακό Κοινοτικό Κέντρο, Wood Green Βορείου Λονδίνου.
27. Τον επισκέφθηκε ο Υπουργός Παιδείας της Κύπρου, Ανδρέας Δημητρίου, ο οποίος παρεκάθησε σε Γεύμα μαζί με τον Αλέξανδρο Κουράτο (που τον συνόδευε), και τους: Πρεσβευτή Ελλάδος στο Λονδίνο, Βασίλειον Αχιλλέα Πισπινή, Υπατον Αρμοστή της Κύπρου, Αλέξανδρο Ν. Ζήνωνα, Γενική Πρόξενο της Ελλάδος, Μαρία Θεοφίλη, Γενικό Πρόξενο της Κύπρου, Ευάγγελο Σάββα, την Νίκη Κατσαούνη (Μορφωτική Σύμβουλο της Κυπριακής Υπατης Αρμοστείας), Μαρία Τσιραμπίδου (Υπεύθυνη του Γραφείου Εκπαίδευσης της Ελληνικής Πρεσβείας), Νίκο Κωνσταντίνου (Προϋσταμένου – Επιθεωρητή της Κυπριακής Εκπαιδευτικής Αποστολής, Κ.Ε.Α. Μ. Βρετανίας), και καθηγητή Χάρη Μεττή (Διευθυντή Γραφείου Παιδείας της Αρχιεπισκοπής). Το βράδυ παρακολούθησε την ομιλία του Κύπριου Υπουργού Παιδείας, στο Ελληνικό Κέντρο Λονδίνου, με τίτλο "Από τους Τρεις Ιεράρχες μέχρι σήμερα: Η συμβολή τους στην Εκπαίδευση των Ελλήνων διά μέσου των αιώνων".
28. Τέλεσε Επιμνημόσυνο Δέηση στο παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής για την Ζωή Μεταξά. Στην συνέχεια τον επισκέφθηκαν διαδοχικά οι Χρήστος Θεοφιλίδης και Κώστας Νικολαΐδης (με τους οποίους παρεκάθησε σε Γεύμα), ο Χρήστος Γεωργίου με την μητέρα του, Ανδρούλα, και το ζεύγος Πανίκου Ηροδότου. Το απόγευμα τέλεσε τον Εσπερινό στον Καθεδρικό Ναό Αποστόλου Ανδρέα, Kentish Town Βορείου Λονδίνου και στην συνέχεια παρεκάθησε σε Δείπνο στο Κυπριακό Κοινοτικό Κέντρο με την ευκαιρία του εορτασμού της τεσσαρακοστής επετείου της Κυπριακής Εκπαιδευτικής Αποστολής στην Μ. Βρετανία.
29. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά οι Αρχιμ. Βενέδικτος Ιωάννου, ο Αλέξανδρος Χριστοδούλου, η Παναγιώτα Αραβανή, ο Θεόδωρος Κωνσταντινίδης και η Αναστασία Γουστίν. Αργότερα τέλεσε επιμνημόσυνη δέηση για τον Σωκράτη και την Ερασμία Χριστοδουλίδη και τον γιό τους, Ιωάννη, στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής, το δε βράδυ παρεκάθησε σε Δείπνο στην οικία της κόρης τους, Δάφνης, και του συζύγου της, Δημήτρη Οικονομίδη.
30. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά η Σαββούλα Φιλιππίδου, οι Sherin και Nadia Kamel (με τις οποίες παρεκάθησε

σε Γεύμα), και ο Αρχιεπίσκοπος των Μαρωνιτών Κύπρου, Youssef Souif. Το βράδυ ευλόγησε την Αγιοβασιλόπιτα του Συνδέσμου Λευκονοικιατών Αγγλίας στο εστιατόριο Elysée του Λονδίνου, όπου και παρακάθησε σε Δείπνο.

Φεβρουάριος 2009

1. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό των Τριών Ιεραρχών, Leeds, όπου και μίλησε για τα Ελληνικά και Χριστιανικά Γράμματα, και στη συνέχεια παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε η Κοινότητα.
2. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου, Wood Green Βορείου Λονδίνου, όπου και παρεκάθησε σε Γεύμα.
3. Τον επισκέφθηκε ο Μητροπολίτης Διοκλείας Κάλλιστος.
4. Το μεσημέρι παρεκάθησε σε Γεύμα με τον Γιάννη Μιχαήλ Μούσκο. Στην συνέχεια επισκέφθηκε στο Νοσοκομείο Charing Cross την Ευγενία Διαμαντή Πατέρα. Το βράδυ παρεκάθησε σε Δείπνο που δόθηκε προς τιμήν του Frà Matthew Festing.
5. Το πρωί μετέσχε σε συνεδρία των Αρχηγών Εκκλησιών Λονδίνου, στην οικία του Αγγλικανού Επισκόπου του Λονδίνου. Αργότερα τον επισκέφθηκαν ο Διάκονος Tobias Sims και ο Πέτρος Κανάρης. Το βράδυ παρακολούθησε διάλεξη, στο King's College του Λονδίνου, που δόθηκε από την καθηγήτρια Judith Herrin με θέμα "Είμαστε όλοι παιδιά του Βυζαντίου".
6. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Παναγιώτης Μαθιουδάκης, ο Πρωτοπρεσβ. Κυπριανός Κωνσταντινίδης, και οι Γεώργιος Βαρβατσούλιας και Θεόδωρος Καλατζής. Το βράδυ ευλόγησε την Αγιοβασιλόπιτα του Ελληνικού Ιατρικού Συνδέσμου Ηνωμένου Βασιλείου, στο Ελληνικό Κέντρο Λονδίνου.
7. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Αγίας Μαρίας της Μαγδαληνής, Hastings, οπότε χειροτόνησε σε Πρεσβύτερο τον Διάκονο Tobias Sims, παρεκάθησε δε στην συνέχεια σε Γεύμα.
8. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Αγίου Χαλαράμπους, Luton, παρεκάθησε δέ στην συνέχεια σε Γεύμα που παρέθεσαν το ζεύγος Άγγελου και Ιουλίας Νικόλα.
9. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Παρασκευάς Τσαββαρίδης, ο Ανδρέας Κουμή και συγγενείς της Ουρανίας Χριστοφί Θεοχάρους (με τους οποίους παρεκάθησε σε Γεύμα), και ο Παύλος Ιωαννίδης. Το βράδυ παρέστη σε συνεδρία του Συμβουλίου του Επισκοπικού Βικαριάτου Αμφιπόλεως, που έγινε στο Αρχιεπισκοπικό Μέγαρο.
10. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά οι Κωνσταντίνος

- Αθανασόπουλος και Καθηγητής David Frost και το ζεύγος Anthony Bailey και Πριγκήπισσα Marie-Therese von Hohenburg (με τους οποίους παρέκάθησε σε Δείπνο) στην Αρχιεπισκοπή.
11. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά οι Αντώνιος Στεφόπουλος και η Ευγενία Σπανού (με τους οποίους παρέκάθησε σε Γεύμα), και ο Ιάσων Χατζκυριάκου.
 12. Παρακάθησε σε Γεύμα με τον Μητροπολίτη Προικονήσων Ιωσήφ, τους Επισκόπους Τροπαίου Αθανάσιο και Ναζιανζού Θεοδώρητο, και τους Καθηγητές Ιωάννη Χαραλάμπους και Graham Roper. Αργότερα επισκέφθηκε στο Camden Lodge, Wood Green, τους Παύλο Αναστασιάδη και την Βικτώρια. Στην συνέχεια, τον επισκέφθηκαν στην Αρχιεπισκοπή ο π. Stephen Maxfield με την Πρεσβυτέρα του και Μέλη της Κοινότητας Shrewsbury. Το βράδυ παρέστη στην παρουσίαση του βιβλίου του Λεωνίδα Λεωνίδου για τον Θρυλικό Αρχηγό της ΕΟΚΑ Γεώργιο Δρίβα-Διγενή, που έγινε στο οίκημα της Ελληνικής Κυπριακής Αδελφότητας Λονδίνου.
 13. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Παναγιώτης Κότσης, το ζεύγος Steve και Mary Higgins, ο Μητροπολίτης Καλαβρύτων Αμβρόσιος (με τον οποίο παρέκάθησε σε Γεύμα), και ο π. Ανδρέας Παναγιώτου.
 14. Παρέστη σε εκδήλωση για τα δεκαπεντάχρονα της ίδρυσης του Ελληνικού Κέντρου Λονδίνου.
 15. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό των Αγίων Νικολάου και Ξενοφώντος, Leicester, όπου και παρέκάθησε σε Γεύμα.
 16. Παρεκάθησε σε Γεύμα στην Αρχιεπισκοπή με τον Μητροπολίτη Καλαβρύτων Αμβρόσιο. Στην συνέχεια των επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Απόστολος Τσανής, (συνοδευόμενος από την θυγατέρα του, Παναγιώτα, και τη σύζυγό της, Ιωάννη), και ο Γεράσιμος Γαλιτσάτος. Το απόγευμα προήδρευσε συνεδρίας της Επιτροπής για τους εορτασμούς της πεντηκοστής επετείου αφ' ότου είχε χειροτονηθεί. Αργότερα ευλόγησε την οικία του Κυριάκου Πιτσέλης όπου και παρέκάθησε σε Δείπνο.
 17. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά οι Idris Tawfiq και Αρχιμανδρίτης Γεννάδιος (όπου συνοδεύονταν από τους Λουκά και Νικόλαο Παπαδημητρίου, και Σ.... Λύτρα). Αργότερα παρέστη σε έκθεση τέχνης του Γιώργου Παπαδόπουλου με θέμα "Through a Glass, darkly", που έγινε στην Γκαλερί 12 Star (της αντιπροσωπείας του European Commission στο Ηνωμένο Βασίλειο). Το βράδυ παρέκάθησε σε Δείπνο, που παρέθεσε ο Επίσκοπος Nathan της Αρμενικής Εκκλησίας, στην αίθουσα δεξιώσεων του ναού στο South Kensington.
 18. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά η Άρτεμις, θυγατέρα του π. Θωμά Αρτέμη, και η Μαρίνα Καλογήρου. Το βράδυ παρέστη σε Διάλεξη του Ομοτίμου Καθηγητή George Huxley εις μνήμην του Καθηγητή Nicolas Coldstream που διοργάνωσε η Αρχαιολογική Εταιρεία Ηνωμένου Βασιλείου, στο Ελληνικό Κέντρο Λονδίνου.
 19. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά οι Γασεμής Πέτρου και Αμβρόσιος Λαζαρή, η Μαρία Τσιραμπίδου και ο Σ. Σακελλαρίου.
 21. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά οι Τίτος Χριστοδούλου και ο Παναγιώτης Μηταράκης.
 22. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Μεταμορφώσεως του Κυρίου, Coventry, όπου και προήδρευσε Συνεδρίας της Εκκλησιαστικής Επιτροπής, παρέκάθησε δε σε Γεύμα που παρέθεσε η τοπική Κοινότητα.
 23. Τον επισκέφθηκε ο π. Χριστόδουλος Περασόπουλος. Το βράδυ παρακολούθησε, στο Ελληνικό Κέντρο Λονδίνου, και προλόγισε την Διάλεξη του Columba Bruce Clark με θέμα τον Οικουμενικό Πατριάρχη Ιωακείμ Γ' και το Οικουμενικό Πατριαρχείο, και στη συνέχεια παρέκάθησε σε Δείπνο.
 24. Τον επισκέφθηκε ο π. Σωτήριος Παναγιωτόπουλος με την Πρεσβυτέρα του, Ερασμία. Το βράδυ παρέκάθησε σε Δείπνο που παρέθεσε η Επιτροπή του Καθεδρικού Ναού της Αγίας Σοφίας Λονδίνου.
 25. Το πρωί τέλεσε την Νεκρώσιμο Ακολουθία για τον Χαράλαμπο Αργυρού στον Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου, Wood Green. Αργότερα, στον ίδιο Ναό, τέλεσε την Νεκρώσιμο Ακολουθία για τον Πολύκαρπο (Paul) Αναστασιάδη. Το απόγευμα τον επισκέφθηκαν στην Αρχιεπισκοπή ο π. Θωμάς Αρτέμη, συνοδευόμενος από την Πρεσβυτέρα του, Κατερίνα, και τον υιό τους, Κωνσταντίνο.
 26. Προήδρευσε Συνεδρίας της Επιτροπής για το Ταμείο Συντάξεως Κλήρου (π. Αναστάσιος Σαλαπάτας, π. Δαμιανός Κωνσταντίνου, π. Ιωάννης Hookway) με τους οποίους και παρέκάθησε σε Γεύμα. Στη συνέχεια τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Σωτήριος Κωτσόπουλος, η Σταματία Κρομμύδα, ο Γιάννης Μ. Μούσκος και ο Αντώνης Γιαννούλης. Το βράδυ παρακολούθησε διάλεξη του Καθηγητή Δημήτρη Τζιόβα εις μνήμην του Κωνσταντίνου Ν. Χατζηπατέρα, στο Ελληνικό Κέντρο Λονδίνου.
 27. Τον επισκέφθηκε το ζεύγος Αλεξάνδρου και Τζούλιας Κωνσταντινέας μετά της θυγατρός των, Υβόννης. Αργότερα παρέκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε το ζεύγος Σελίμ και Αγγελικής Hoché.
 28. Το πρωί τον επισκέφθηκε ο Αλέξανδρος Χριστοδούλου. Στην συνέχεια ευλόγησε τους γάμους του Δημήτρη Καραγκούνη και της Λουίζας – Ελένης Δημητρίου, στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής. Το απόγευμα τον επισκέφθηκε ο Πρέσβυς της Ελλάδος στην Ιρλανδία, Γεώργιος – Αλέξανδρος Βάλληνας. Το βράδυ παρέστη στην κοινωνική εκδήλωση της Ελληνικής Εταιρείας Λονδίνου, London Hellenic Ball, σε κεντρικό ξενοδοχείο του Λονδίνου.

CATECHETICAL SERMON ON THE BEGINNING OF GREAT AND HOLY LENT + VARTHOLOMAEOS

BY THE GRACE OF GOD ARCHBISHOP OF CONSTANTINOPLE,
NEW HOME, AND OECUMENICAL PATRIARCH, TO THE FULLNESS OF THE CHURCH
THE GRACE AND PEACE FROM THE SAVIOUR OUR LORD JESUS CHRIST
AND FROM US PRAYERS, BLESSINGS AND FORGIVENESS

*“Come, O people, let us today receive the gift of
fasting as a God-given opportunity for repentance”
(Monday of the first week of Lent)*

Brethren and Beloved Children in the Lord,

The fasting which our Holy Church advocates is not just abstinence, but an endowment. And the repentance, to which the Church calls us, is not a punishment, but a divine gift. And when the Church, through the Gospel Reading which we just heard, urges us not to store up for ourselves treasures on earth, “where moth and rust annihilate” but to store up treasures in heaven, “where neither moth nor rust annihilate”, it speaks the truth. For the Church is not of this world, but lives in this world and knows it. It knows mankind and his real needs and hardships. It knows well the age in which we live – an age of great developments and rapid change, an age of a barrage of information and perplexity, of a great many fears, threats and catastrophes...

And so, calmly and persistently the Church calls all to repentance, and exhorts her children to not take the wrong way by storing up toil and strife and grounding their hope in corrupt foundations. Rather it exhorts them to store up treasure in heaven, for where our treasure is, there will our heart be also. The treasure that does not deteriorate and the hope which is not put to shame is divine love, the power which binds us all together, the incarnate Word of God who is with us until the end of time. He is the sanctification of our souls and bodies, and He came not to judge the world but to save it, not to admonish but to heal. “He wounds with kindness and abounds in compassion”. He abolished him who had the power of death, that is the devil. He eradicated the gloom of death – that dark and shapeless figure and presence, which when it is found always darkens and poisons man’s life and joy.

And so, when our heart and our love is directed toward the Lord, the God-man, Who has power of the living and the dead, then all is light, all is transfigured.

And when the Apostle urges us not to put our hope “in

wealth, which is so uncertain, but to put their hope in the living God, who richly provides us with everything for our enjoyment” (1 Tim. 6:17), he assures us that the true enjoyment of life is that which God gives us and which we receive with gratitude and thanksgiving. Thus that which is small in quantity is rich with blessing, and that which is temporal and transitory shines with the light of eternity. Then, not only will the joys of life have something about them which does not pass away, but also trials and tribulations will become causes of divine supplication. The divine plan for our salvation is certain. “With profound wisdom He orders all thing in His love for mankind”. And the deposit of our efforts is secure, for “we entrust our whole life and our hope” to the Lord and Lover of Mankind.

Thus, when the Gospel refers to heaven, it speaks literally. It brings us down to the reality of the world which has been transformed into heaven. This certainty the Church lives and confesses.

“Through your Cross, O Christ, one flock was formed of angels and men, and one Church; heaven and earth rejoice. Lord, glory to you”. The Church grants us the ability to experience the wonder of earth become heaven, and the Kingdom of God is within us. Man has his roots in heaven. Without the Church we are isolated and homeless. The Church is our home. When man returns to his home, he also returns to himself, he ‘comes to himself’. When he distances himself, he is lost and is corrupted. When we draw near to the Church, we feel the genuineness of truth, We see the heavenly Father waiting for us outside the home. We are persuaded by the sense of goodness and beauty, the presence of unconquerable love triumphant over death, and not the corrupt and dubious love which deceives man.

Let us listen, then, to the divine calling to embark on the Lenten voyage, that we may reach the harbour of light and resurrection together with all the saints.

Great Lent 2009.

**+ Archbishop of Constantinople,
Fervent Intercessor for you all.**

NEW YEAR MESSAGE FROM ARCHBISHOP GREGORIOS OF THYATEIRA & GREAT BRITAIN

On our entry into the New Year, I am writing to all of you the Faithful, Clergy and Laity belonging to this biblical Eparchy of Thyateira in the United Kingdom and Ireland, to impart to you my heart-felt wishes. I pray that all of you, men and women, may have a blessed New Year 2009.

Every time we begin a new year, we renew our hope in God, but also in our fellow human beings, our brothers and sisters. True love of God must find expression and confirmation in our love for those with whom we live, grow, work, pray together, with whom we share both in life's material goods and in experience and knowledge.

Therefore we are called every year to remember God's mercy and love for mankind – something which we should convey to others, as did Christ and all who have imitated Him in their lives. One such person was St. Basil, Archbishop of Caesaria in Cappadocia. Thus the Church honours his memory, follows his example, studies his life and wisdom, for he was a great teacher, a holy hierarch and a true prince of the Church. The Church celebrated his memory on New Year's Day, remembering his charitable and pioneering work for the poor, the orphans, the sick, the wronged and the disadvantaged. The Church commemorates his name with the deepest love and respect, for he was a man of prayer, self sacrifice and divine zeal, and thus he was able to rise above the temptations of worldly thinking, lust for power and riches. As a true Christian and cleric, his was a life of profound contemplation of life and death. With this contemplative spirit he overcame his human frailty and committed himself completely to God and His Church, following faithfully the traditions of his family and people. Rightly does the melodist of the Church describe St Basil's character and manner in the following way: "When you had meditated on the nature of what exists, and observed the instability of all things, you found the only unmoved Being, the Creator of all things, who is above being. You attached yourself to him and cast away the longing for things which are not".¹

Of course, the purpose of this encyclical is not to speak solely of the life and work of that holy man, who with his great faith "taught in a manner fitting God: the nature of what exists he made clear; and set in order the conduct of mankind"² I would like to move on to the second feast which we celebrate on New Year's Day in accordance with Church Tradition: the Circumcision in the flesh of Christ the God-man. The Circumcision is a sign of the covenant of ancient Israel with the true God, which was revealed to the forefather of the Hebrew people, Abraham: "This is my covenant, which you shall keep, between me and you and your offspring after

you: Every male among you shall be circumcised."³ The Circumcision of our Lord confirms Christ's obedience to the tradition and religion of Israel, and at the same time is an extension and clarification of the work of divine economy, which was carried out for the salvation of the human race. It reveals the profound humility with which He is exalted in His crucifixion and death. Thus the melodist sings of this divine economy in the following way: "The Saviour in coming down to aid the human race accepted circumvolution in swaddling clothes; he did not abhor circumcision of the flesh, when eight days old in respect of his' Mother, without beginning in respect of his Father."⁴

The third event which we celebrate on the 1st of January is the first day of the New Year – an event which is celebrated by all peoples in their own way, according to their own culture, mentality and tradition. All peoples rejoice on this day. We celebrate and convey our benign sentiments to one another, which helps us to start afresh and to relive both inwardly and outwardly the joys and sorrows of life.

The year that has passed will go down in history as a year of economical crisis, which came into the fore abruptly not only in America and Europe, but throughout the world. This crisis reminded the powerful and learned people of the world of the frailty and transience of human affairs. Thus the crisis shook the leaders of the world, the Church, both people of faith and people of no faith. It reminded us that the problems of greed and unrestrained materialism and excessive consumerism are ones which we all share.

Thus each one of us is called to be more sensible and humble, more upright, more human, more honest and more honourable, both with ourselves and with God and our fellow man. This we must do if we wish to enjoy peace, happiness, collaboration and true love. The Ancient Greeks said that "there is no evil without good".⁵ We hope that humanity and its institutions will be given new life, will be better and more just, following the great economical crisis which erupted last year and which shook and vexed the foundations of the economies of modern civilization. Be that as it may, my dear brothers and sisters in the Lord, on entering the New Year 2009 by the grace and love of Christ who became a child for our salvation, I greet you all from the depths of my heart and soul, wishing you many happy returns, health and wisdom. May the new year be for every one of us a holy year full of joy and peace. May God's will prevail in the world, may those at war be reconciled, may people work together for progress and the future of all mankind. May we be immersed in the spirit of brotherly love and reconciliation, that we may all build together a better world, one in which

¹ Vespers for 1st January, Aposticha

² Vespers for 1st January, Apolytikion of St Basil

³ Genesis 17:10

⁴ Vespers for 1st January

⁵ Ancient Greek proverb

will reign righteousness, freedom, respect for human rights in accordance with the teachings of Christ. Despite everything, let us work for man's regeneration, that humanity free from disasters and the troubles of his soul, may be reborn and work and hope for a brighter tomorrow. Ultimately, the beginning of the New Year brings us closer to the blessed hope and expectation of a better world and a better life, a holier and more humane society for all of God's creatures for whom Christ became man, "came down to aid the human race and accepted circumvolution in swaddling clothes", as the melodist of the Church so characteristically reminds us.

With this address to the Flock of this biblical Eparchy of the Oecumenical Throne of Constantinople, which I have had the honour to serve on behalf of the Mother Church, I impart to all of you, Clergy and Laity, Committee Members and Trustees, School Inspectorates and Members of the educational and charitable associations of the Church, my warm and heartfelt thanks for your fine and honourable contribution to the Church in these hospitable lands of the United Kingdom and Ireland. Together with my fervent gratitude, however, I must also remind you that we have much work to do, and so we are all called to arm ourselves with the holy weapons of faith, patience and the power of our Saviour Jesus Christ. United in love in "the True Vine" which is Christ, the Great High Priest and Overseer of our souls, let us live our ecclesiastical and cultural life with dignity and honour, while remaining committed and faithful to the laws of this great country in which we have the privilege to live and progress. We can be sure that Christ, who sees and provides for all things, will guide us, bless our works and protect our families and children. He will confirm the Church by His grace and sanctify us, illumine us, instruct us in the word of truth and remind us that hope never dies, but like the phoenix of mythology, will rise this year from the ashes in the hearts of men. Remember, therefore, to kindle your blessed hope with prayer and faith in Jesus Christ our Lord.

I shall bring this New Year Address to an end with the prayer that in God we will truly "live in hope"⁶ throughout our lives and guide our steps this year also, for "hope does not disappoint, because God's love has been poured into our hearts through the Holy Spirit that has been given to us".⁷

I pray for you and with much love greet you in the Lord, and I remain with best wishes and with love and honour in Christ. Happy New Year!

London, January 2009.

**Gregorios, Archbishop of
Thyateira & Great Britain**

⁶ Acts 2:26

⁷ Romans 5:5

SPEECH BY DEACON TOBIAS SIMS ON HIS ORDINATION TO THE PRIESTHOOD

**At the Greek Orthodox Church of
St Mary Magdalene, Hastings, on
Saturday, 7th February 2009.**

The beginning and the end of all things is Love. Love is in God, it pours out from Him like liquid sunlight. He is Love. Whatever we do or think or say – whatever we are – if this is filled with love, then God is with us.

It is not enough for us just to do the 'right' things. We may be kind to our children, faithful to our husbands and wives, we may come to Church regularly, keep the fasts and confess our sins. We may do all these, but if we do them without love, then we will be like the Pharisee in tomorrow's Gospel, clamouring our nonsense before God, and deceiving ourselves that we are righteous. Yet if we can find in our hearts just a flicker of love, whether we express it in prayer, the love of another person, or in the shedding of tears of pain, then within us is the 'germ' – the mustard seed – from which grows the Kingdom of Heaven.

Today is a day of great honour in my life. For seven years as a deacon my sense of awe at the Eucharist has grown. Now I am granted the extraordinary privilege of celebrating the Eucharist, the great act of transformation and renewal, which is at the heart of the life of the Church. I feel humbled to have been giving the opportunity of serving you, the people of this community, and indeed all people. I know I am inadequate for this task. And I am honoured by the presence of all of you: my archbishop, Gregorios, who showed such generosity in accepting me into the Archdiocese of Thyateira three years ago, and who has taken the most unbelievably bold step of ordaining me, a stubborn Englishman, to serve in this Greek parish; the members of this Community, who have given me the chance to prove my loyalty and care; Fr Hierotheos, who has been my guide and will continue to guide me through the business of what it is to be a priest; and my friends and family who have assembled here from all corners of my life – you are all my "axios".

I also have a hope. I spoke of this as a Greek parish, but we who assemble here on Sundays are Greeks, English, Russians, Slovaks, Rumanians and others; we are Greek-speakers and non-Greek speakers.

I would ask, especially those of you who were born in Cyprus or Greece, those who carry the traditions of the Greek Orthodox Church in your hearts and bones and blood, you who are the heart of this Community: please open your hearts to us who are of different origins, share your particular witness of Christ, share yourselves! If we are just guests in your Community, then we will always be divided: please let us be ONE Community, one Church! Then we will contain a 'germ' of love, whose warmth will spread beyond these walls, beyond our personal lives and into the world beyond.

ENCYCLICAL FROM HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS OF THYATEIRA & GREAT BRITAIN ON GREAT LENT

To the Pious Priests and Deacons, Honourable Chairpersons and Members of the Church Committees, Ladies' Auxiliary Associations, School Inspectorates and the Fullness of the Flock of our Sacred Archdiocese of Thyateira and Great Britain.

Dearly Beloved in the Lord.

"Open the gates of repentance to me, O Giver of Life, for my spirit rises early in the morning to your holy temple, bearing a temple of the body all defiled. But as you are full of pity, cleanse it by your compassionate mercy".¹

By the aid and grace of the God Who is worshipped in Trinity we have reached the sacred and venerable season of the Triodion, which introduces us to Great Lent, which in turn directs us to Holy Week and Easter – the Resurrection from the dead of our Lord Jesus Christ. This period of the Orthodox Church calendar is the definitive time for spiritual contemplation and fasting, which summons the faithful to a renewal of faith and relations with our Lord. It calls us to repentance and reconciliation with God the Father in imitation of the Prodigal Son of the Gospel. We Orthodox Christians have the privilege of celebrating with compunction and worship these fifty days which precede the Feast of our Lord's Resurrection. We examine our spiritual and physical health, we feel the burden of our sins and our spiritual poverty. We remember that we are but "dust and ash", and that we are sinners, burdened by the multitude of our iniquities. And so, like the Publican of the Gospel, we dare not even raise our eyes to our Maker, but simply repeat the prayer, "God, have mercy on me, a sinner".² Great Lent, with the richness and variety of its sacred services, takes us into another world free from the spiritual deficiency which daily vexes us. We are carried spiritually to that Paradise of delight and gladness which God promises to all those who remain faithful to the Gospel of Salvation and the redemption which Christ the God-man brought to us as living water from heaven, in order that man may not lose heart or have his strength fail him or lose sight of his divine origin. Like the Prodigal Son, we should awake and seek our salvation and takes the bold decision to return to God the Father with humility and courage. St John Chrysostom says that God is a father and not a judge.³ "He desires that all should be saved and come to the knowledge of the truth".⁴

This sacred season which marks the life and ethos of Orthodox Christians in particular continues to inspire the world, continues to place itself at the centre of man's conscience and to call man to repent and return to God. In this connection, newspapers and the media in reference to the economic crisis have made mention in recent times about various 'mortal sins' which are weighing down on the very soul of modern society and especially its leaders, particularly those who are regarded as guardians and managers of the world's economy. Thus repentance is the ultimate weapon of purification and redemption by which we are able to be healed of our sins, both mortal and otherwise. A journalist recently wrote that we are all sinners who are deprived of the glory of God. And so we are in need of repentance and forgiveness from both God and man. The aforesaid journalist commented amongst other things on the great sins which burden

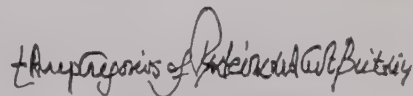
men and women today and underlined that the sins of men are different from the sins of women and wrote that men are inclined to debauchery and women to pride and arrogance. Whatever the case, we are all accountable to God for our sins, for we so often prove ourselves to have fallen short of our blessed and unique calling which Christ gave us by His incarnation and blood-stained sacrifice on Golgotha almost two thousand years ago. Rightly does the Apostle Peter remind us: "Be Holy for I am Holy... knowing that you were not redeemed with corruptible things, like silver or gold, from your aimless conduct received by tradition from your fathers, but with the precious blood of Christ, as of a lamb without blemish and without spot".⁵

I should not need to remind you that without repentance, without a change of spiritual direction and mentality, without forgiveness and without true humility and obedience to the will of God, no one can see the face of God. St John the Baptist proclaimed, "Repent, for the Kingdom of Heaven is at hand".⁶ And so, during this solemn period of Great Lent we are all called to seek refuge in God's love for mankind, to seek forgiveness of sins with all our heart, to forgive all those who have hurt us or wronged us. Let us renew our repentance with sincerity and trust in God, and let us call upon Him not to abandon us in times of temptation and tribulation. And since many of us are confronted with financial and other problems, let us appeal to the Lord to grant us strength and courage to overcome these problems, so that being free from the spirit of despondency and despair we may continue to live our lives full of hope, as St John Chrysostom so characteristically writes: "Let us not despair, but keep our hope intact and understand the boundlessness of His love for mankind; and once we have readily cast off every evil thought, let us obtain the virtue of hope".⁷

I advise in particular the Leaders of our Churches, Schools and Associations to be prudent in their management of their finances, for they comprise the money and sacred properties which are intended for the advancement of the Faith, Tradition and Christianity, the peace of the whole world and the stability of the holy churches of God, the cohesion, security and lawfulness of Society. During Great Lent, let us go to church regularly and let us pray for both friends and enemies, for teachers and benefactors, and for leaders of both Church and State who work for peace and the progress of all people in accordance with the will of our Lord Jesus Christ Who is the Benefactor of us all.

To Him belongs the glory and the Kingdom and boundless mercy for ever. Amen.

Great Lent 2009.

Gregorios, Archbishop of
Thyateira & Great Britain.

¹ The Lenten Triodion

² Luke 18:12

³ Chrysostom. Vol. 2, p. 355

⁴ 1 Timothy 2:4

⁵ 1 Peter 1:17-19

⁶ Matthew 3:3

⁷ Chrysostom. Vol. 2, p. 337

THE DIVINE LITURGY

A talk by Fr Vassilios Papavassiliou

at the Greek Orthodox Church of St Nectarius, Battersea, London
on Saturday 13th December 2008

...continued

The second part of the Liturgy - the Liturgy of the Faithful - is all about Holy Communion. It is the preparation for receiving Holy Communion. As I said earlier, we have grown accustomed to thinking of the Liturgy as separate from Communion. As a result, it is widely believed that those who are to take communion should say special prayers of preparation before communion, ignoring the fact that there are prayers within the liturgy which fulfil this purpose. Communion is not a private affair. The prayers of preparation and the prayers of thanksgiving for communion are all included within the Liturgy itself, because that is the purpose of the Liturgy. If communion were a private matter, we may as well stay at home, say our prayers, come to church just in time to take communion, then go home immediately and say the prayers of thanksgiving. There is nothing wrong with reading these prayers of course, but personally, I do not see them as necessary for approaching holy Communion, since prayers for preparing for holy Communion are to be found within the Liturgy itself.

The Clergy often read these prayers quietly or omit them altogether, and if they read them they do not seem to realise that they are praying that both they and the people may be made worthy to approach holy communion, while the Laity seem to think that they are in church for some reason other than prayer and preparation for communion. But take, for example, these prayers of the Clergy during the Divine Liturgy, starting with the second prayer of the Faithful (just before the Cherubic Hymn):

"Again and many times we fall down before you and beseech you, who are good and the lover of mankind, that heeding our prayer you will cleanse our souls and bodies from every defilement of flesh and spirit, and will grant us to stand without guilt or condemnation before your holy altar. Give also to those who pray with us the grace of progress in right living, faith and spiritual understanding. Grant that always worshipping you with fear and love, they may partake of your holy Mysteries without guilt or condemnation, and be counted worthy of your heavenly kingdom..."

Then the prayer of offering:

"...bring us to your holy altar, and enable us to offer you gifts and spiritual sacrifices for our sins and those committed in ignorance by the people..."

It is worth noting here the distinction between the 'amartimata' (sins) of the Clergy and the 'agnoimata' (ignorance, or sins committed in ignorance) of the people. In other words, the Clergy have no excuse for their sins, and their sins are clearly more serious than those of the people, who may often sin out of ignorance. Another thing worth noting is the frequent distinction between 'we/us' and 'the people'. All the prayers of the Clergy, apart from the prayer of the Cherubic Hymn

which is of later origin, presuppose a concelebrated liturgy (meaning not just one priest alone, but at least two priests or a bishop, priest and deacon). When I am celebrating without any other Clergy, I like to slightly alter or miss out bits of these prayers which assume that there is more than one priest at the Liturgy.

At the Holy Oblation, the clergy pray thus:

"...make this bread the precious Body of your Christ... and what is in this Cup the precious Blood of your Christ... changing them by your Holy Spirit... so that those who partake of them may obtain vigilance of soul, forgiveness of sins, communion of your Holy Spirit, fullness of the Kingdom of heaven, freedom to speak in your presence, not judgement or condemnation".

And before the Lord's prayer:

"To you, Master, Lover of mankind, we entrust our whole life and our hope, and we entreat, pray and implore you: count us worthy to partake of your heavenly and awesome Mysteries at this sacred and spiritual Table with a pure conscience, for forgiveness of sins and pardon of offences, for communion of the Holy Spirit, for inheritance of the Kingdom of heaven and for boldness before you; not for judgement or condemnation".

And finally, before the communion of the Clergy:

"...with your mighty hand grant communion in your most pure Body and precious Blood to us, and through us to all the people".

It is clear, then, that the whole point of the liturgy is for all the Orthodox, except perhaps in special circumstances such as cases of very grievous sins which have effectively excommunicated us, to receive communion. It is not correct that we must go to confession every time we are to receive communion. It is not correct that we must have the prayer of 'absolution' read over us before communion. It is not true that we must abstain from certain foods a day or two before communion. We should abstain completely on the morning that communion is to be taken or for a few hours before if we are to take communion in the evening at the Pre-sanctified Liturgy. Of course, this rule does not apply to people who are suffering from ill-health, who need to take medication in the mornings, to babies and small children or pregnant women or women who are breastfeeding and other such cases.

There are some other important aspects of preparing for communion or pre-requisites for receiving communion, which again are to be found within the liturgy. These are love, forgiveness and unity of faith. Before the Creed, the priest blesses the people and says, "peace to all", and the deacon or priest then exclaims, "Let us love one another, that with

one mind we may confess:" and the people complete the sentence with, "Father, Son and Holy Spirit, Trinity consubstantial and undivided". If there is more than one priest celebrating the liturgy, then the response of the people is, "I will love you, Lord, my strength. The Lord is my firm foundation, my refuge and my deliverer". At this point we have the kiss of peace, which nowadays takes place only among the clergy. But in the early church, the kiss of peace took place among the people as well. Originally, just as the Clergy today embrace and kiss one another, the one saying to the other, "Christ is in our midst", and the other responding, "He is and will be". So too, the people would embrace and kiss one another. I shall not try to explain when and why this practice came to an end, but it is worth remembering that peace amongst ourselves, forgiveness and love should precede holy communion.

We then have the Creed, by which we together profess our common faith, our unity in faith, before communion. Communion is the result of Christian unity. It is for this reason that it is not possible for the Orthodox to participate in communion in non-Orthodox churches or for non-Orthodox to participate in communion in the Orthodox Church. First we must have unity in Faith, and only then can we be in full communion with one another.

People sometimes ask me, "When we say the Creed together in church, why do we say 'I believe...' and not 'We believe...'?". The reason is that the Creed (at least in its present form: the Nicene-Constantinopolitan Creed) was originally and still is a baptismal Creed. It is the Creed that we say or that our godparents say on our behalf at 'The Service of the Making of a Catechumen' before we are baptised. It has been preserved in this form. Holy Communion is the renewal of our baptism. As we profess our faith in the 'Service of the Making of a Catechumen' before baptism, so too we profess it again in the Liturgy before receiving Communion.

It is no coincidence that just before the communion of the Clergy and the people, we say the Our Father. It was above all because of the line, "Forgive us our debts as we forgive our debtors" that the Our Father was placed here. Christ said, "When you are offering your gift at the altar, if you remember that your brother or sister has something against you, go at once, leave your gift at the altar and go and first be reconciled with your brother or sister, and then come and offer your gift".ⁱⁱⁱ Without forgiveness, our prayers, our worship, even our receiving Holy Communion, will not be acceptable to God. I also feel the need to say something about the use of the translation "debts" and "debtors" in the Our Father. Many people use "trespasses", but I think that this is a singularly inaccurate translation of the Greek, "ophelimata". Indeed, in the parable of the unforgiving servant, ^{iv} the same word used in the Our Father in Greek, "ophelimata", is used also for the debts which the servants owed in the parable of the unforgiving servant

in the gospel.

The Liturgy does not end with communion. Having received communion, we must then give thanks. Indeed, the very meaning of the word 'Eucharist' (Eucharistia) is precisely that: thanksgiving. And so all that follows Communion is prayers, hymns and petitions of thanksgiving:

"...Having received the divine, holy, pure, immortal, heavenly, life-giving and dread Mysteries of Christ, let us give worthy thanks to the Lord", the deacon commands the people.

And the priest prays thus:

"We thank you, Lord, lover of mankind, benefactor of our souls, that you have counted us worthy today of your heavenly and immortal Mysteries. Make straight our way, establish us all in the fear of you, watch over our life, and make firm our steps, through the prayers and intercessions of the glorious Mother of God and Ever-Virgin Mary, and of all your Saints..."

But the Liturgy does not end with the final dismissal either. There is an Entrance in the Divine Liturgy, but there is no opposite, no formal 'exodus'. The Liturgy is open-ended. I am talking about what some theologians have described as 'the liturgy after the Liturgy' (liturgy meaning 'the work of the people'). In the story of the road to Emmaus, after the disciples realise that they have seen Christ, they look for the apostles to tell them. Our experience of the Liturgy should be just as joyous and compelling. This is why, after we receive Communion, we sing, "We have seen the true light; we have received the heavenly Spirit; we have found the true faith, as we worship the undivided Trinity; for the Trinity has saved us". At the pre-sanctified liturgy, before communion, we sing, "Taste and see that the Lord is good", and at Easter, "Receive the body of Christ and taste of the immortal spring". The proof of the pudding is in the eating. Taste, and then you will see.

And having seen the risen Christ, the disciples' immediate reaction is to share their joy. We too should have that same desire. We should not see our Faith as something that is merely 'personal'. As St Peter tells us, "Always be ready to give an explanation to anyone who asks for a reason for the joy that is in you".^v But first we must acquire that joy. If Christ is the source of man's joy, and we are who dedicated to Him have no joy, then what hope is there for the rest of the world? As St Seraphim of Sarov famously put it: "Acquire inward peace and a thousand souls around you will find their salvation". And so, only when we truly experience Christ in the Liturgy, when we not only hear of His sacrifice for mankind, but when we celebrate that sacrifice, when we taste Him in Holy Communion and consume Him, making Him physically one with us, and thus be able to proclaim with the disciples, "We have seen the Lord! He spoke to us! He ate with us! We have touched Him! We have felt Him! He is alive! He is risen!", only then can we truly be bearers of 'the Good News'; only then can we be 'the light of the world'.

ⁱ Taken from Fr Ephrem Lash's 'A Simple Commentary on the Divine Liturgy' http://www.orthodox-islington.org.uk/liturgy_commentary.htm

ⁱⁱ Luke 10:42

ⁱⁱⁱ Matthew 5: 23-24

^{iv} Matt 18:23-35

^v 1 Peter 3:15

The Very Revd. Protopresbyter Alban Barter, M.B.E. (1927-2009)

The late Father Alban Barter was born in Aigburth, Liverpool on 3rd August 1927, being given the names Stanley Roy (albeit always being known by the latter).

On completing his secondary education at Liverpool Institute High School, he served in the Army Intelligence Corps in the late 1940s, and later became a Royal Army Education officer. However, after three years he left the Army (with the rank of captain) and studied at Cambridge University, from where he received the degrees of Master of Arts and Bachelor of Laws from Trinity Hall. In 1953, he was called to the Bar as a Barrister-at-Law of Gray's Inn and was appointed to the Northern Circuit, where he specialised in criminal law and generally acted as defence counsel. However, he practised for only four years, feeling that the Bar was not his calling. It was during this time (in 1955) that he married Barbara Jones, with whom he was to have five children.

In 1957, he became a district magistrate in Uganda, eventually becoming Chief Magistrate during the presidency of Idi Amin (whom he described as being a cultured and witty man, so long as you did not look at the contents of his refrigerator). On his return to England in 1968, he received an MBE for his work in the Colonial Service. The following year, he was appointed as a coroner for the City of Liverpool, rising to become Chief Coroner and with his most famous case being the inquest into the death of James Bolger in 1992 (something which profoundly affected him). He retired in 1999.

Roy Barter was baptised in the Church of England. However, sometime after he returned to England from Africa, he and his wife (a Roman Catholic) became interested in the Orthodox Church as a result of a meeting with the late Archimandrite Barnabas (Burton). Father Barnabas subsequently received them into the Orthodox Church and Roy took the name of Alban at his Chrismation. Encouraged to accept ordination, he was ordained to the diaconate by Bishop Irenaeos of Patara at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God

**The late Protopresbyter Alban Barter
with his mentor, Archimandrite
Barnabas Burton (1915-96)**

& St. Andrew the Apostle in Birmingham on 24th June 1984, being given the name Aristobulus.

The following year, whilst still in deacon's orders, he received a blessing to establish an English-language mission in Chester, where the first Divine Liturgy was celebrated on 15th December 1985, initially at the Anglican church of St. Barnabas (since declared redundant), and then (from June 1987) at a Chapel within Overleigh Cemetery (where it continues to this day).

He was ordained to the priesthood by Archbishop Methodios on Palm Sunday (30th March) 1986 at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater, reverting to the name of Alban. Later in the year (on 28th December), the same hierarchy conferred on him the honour of Protopresbyter during the course of a Divine Liturgy celebrated at

Birmingham Cathedral.

His was a dynamic personality and in the early years of his priesthood he actively assisted in the development of a number of communities on the Welsh-English border (initially under the guidance of Father Barnabas) – something which of necessity entailed a considerable amount of travelling. Under his inspiration, the Orthodox pilgrimage to the shrine of St. Winefride at Holywell recommended in 1987.

He retired from his position as priest-in-charge in Chester in 1997 but remained as parish priest emeritus, assisting the Community as and when necessary.

Following his repose, his successor as priest in Chester remarked how he had been "a larger than life character, quick with a kind word to all he met". Among the published obituaries was one in *The Times* for 13th February which commented that his "compassionate nature enabled him to make an inevitably unhappy experience as bearable as possible for the relatives of those whose suspicious deaths he investigated".

Fr. Alban's funeral was held on 12th February 2009, with Metropolitan Kallistos of Diokleia presiding in the absence of Archbishop Gregorios. His wife Barbara predeceased him on 14th August 1997.

HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS' DIARY

January 2009

1. In the morning, His Eminence the Archbishop celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater, afterwards presiding at a Te Deum for the New Year and at the cutting of the traditional St Basil's Cake (Vassilopitta). In the afternoon, he blessed and cut the Vassilopitta at the Cypriot Brotherhood's headquarters in North Finchley.
2. In the morning, he received Professor & Mrs. Konstantinos Nikolakopoulos & members of their family (being accompanied by Father Anastasios Salapatas & members of his family). Later, he received Costas Nikolaides, afterwards having lunch with him & Christos Ioannou at the Halepi restaurant.
4. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of All Saints in Camden Town, during the course of which he conferred the office of Protopresbyter on Father Georghios Zapheirakis, priest-in-charge of the church. Later, he blessed and cut the Community's Vassilopitta and was entertained to lunch by the Community.
5. In the morning, he presided at the Hours and the Great Water Blessing of Epiphany in the Chapel of the Archdiocese.
6. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of Holy Cross & St. Michael the Archangel in Golders Green, and presided at the Great Water Blessing of Epiphany held in continuation. He was entertained to lunch by the Community afterwards.
7. In the morning, he received Konstantinos Oekonomidis. Later, he presided at a meeting of the London-based hierarchy, afterwards entertaining them to lunch. Phivos Scholarios was also a guest at lunch.
8. In the evening, he blessed and cut the Vassilopitta for the Friends of Mount Athos at the Antipa Gallery in Knightsbridge.
9. In the early afternoon, he presided at the funeral of Andreas Konstantinou at the church of St. Neophytus in Duston (Northampton) and at the interment held in continuation. Afterwards, he was entertained to a meal at a local restaurant.
11. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Michael the Archangel in Margate, in continuation presiding at the ceremony of Blessing the Sea. Afterwards, he was a guest at the Luncheon organised at the Winter Gardens by the Charter Trustees of Margate and the local Orthodox Community.
12. In the morning, he received Miss Anastasia Pavlou. At midday, he entertained Lavrentios & Eugenia Spanos to lunch. In the afternoon, he received Alexander Mergassov.
13. During the morning, he received Ikaros & Chrystala Petridis & their children, Columba Bruce Clark and Odyssefs Kokkinos. At midday, he entertained Zoe, Vassilios & ka, Vassiliki to lunch. In the afternoon, he visited Nikolaos Iakovidis, a patient at the Royal Free Hospital.
14. In the afternoon, he blessed the offices of Georghios & Konstantinos Loghothetis. In the evening, he was present at the award of the Interfaith Gold Medallion to H.E. Mohammed Belmahi, Ambassador of the Kingdom of Morocco, at a ceremony held at his residence.
15. During the morning, he received Mrs. Angela Kambouraki and Mrs. Dina Kolokytha. In the evening, he was entertained to supper by Miss Marina Kalogherou.
16. In the evening, he was a guest at a dinner given in honour of Cardinal Cormac Murphy-O'Connor by the Anglican archbishop of Canterbury & Mrs. Williams at Church House in Westminster.
18. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of Ss. Athanasius & Clement in Cambridge on the occasion of its principal title feast, being entertained to lunch at Stelios & Kyroula Andreou's hotel afterwards. In the evening, he was entertained to supper by erif & Georgette Habib at their home.
19. He spent the day in Cambridge.
20. In the morning, he received Mrs. Ourania Dima (who was accompanied by Mrs. Vassiliki Panou & her daughter, Maria). At midday, he entertained Aristotelis Pavlidis (General Secretary of the Interparliamentary Assembly on Orthodoxy) and Columba Bruce Clark to lunch. In the evening, he addressed a meeting of the Council of the Episcopal Vicariate headed by Bishop Basil of Amphipolis, held at Thyateira House.
21. During the morning, he received Michalis Athanasiou and Miss Marianthi Hadjikonstantinou. In the afternoon, he visited Andreas Avghoustis, a patient at St. Mary's Hospital in Paddington. In the evening, he presided at a meeting of the Trustees of the Cathedral of Holy Cross & St. Michael the Archangel in Golders Green, held at Thyateira House.
22. At midday, he entertained Nicholas Benns to lunch. In the early afternoon, he presided at an Haghiasmos at the National Bank of Greece and blessed and cut the Vassilopitta. In the evening, he presided at a meeting of the Trustees of the church of St. Demetrius in Edmonton, held at Thyateira House.
23. In the morning, he received Spyridon Koukounakis. At midday, he was entertained to lunch by Salim & Angeliki Hoché at the Travellers' Club. During the afternoon, he received Antonios Stephopoulos and blessed and cut the Greek Shipping Committee's Vassilopitta at the Baltic Exchange.
24. In the morning, he presided at the Divine Liturgy at the church of St. Demetrius in Edmonton and preached the Word of God. At midday, he entertained Marios Karaghian, speaker of the Cyprus House of Representatives, & members of his entourage to lunch at the Archdiocese. In the evening, he presided at Great Vespers for the feast of St. Gregory the Theologian at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green, in which the Athenian-based choir of the Association of Constantinopolitan Friends

of Music participated. In continuation, he and members of the choir were entertained to supper by the Community of St. Barnabas in Wood Green.

25. In the morning, he received Panikos Herodotou & his wife, & Pantelis Demosthenous, following which he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater on the occasion of his nameday and at which the Athenian choir participated. In the evening, he received the members of the aforementioned choir at Thyateira House.
26. In the morning, he received Miss Maria Habib. He was then present at the launch of the Global Appeal to end Stigma and Discrimination against people affected by Leprosy held at Church House in Westminster, making a short statement of support to the gathering. Returning to Thyateira House, he entertained Mrs. Lydia Souras to lunch. Later, he received Georghios Christodoulou. In the evening, he was present at a commemoration of the late Tassos Papadopoulos, former president of the Republic of Cyprus, held at the Cypriot Centre in Wood Green, that was addressed by Marios Karaghian.
27. At midday, he entertained Andreas Demetriou, Minister of Education and Culture of the Republic of Cyprus, to lunch at Thyateira House. In the evening, he was present at the minister's lecture, delivered at the Hellenic Centre, entitled "From the Three Hierarchs to today : Their role in the development of the education of Hellenes through the centuries".
28. In the morning, he presided at a Memorial Service for the late Mrs. Zoë Metaxa in the Chapel of the Archdiocese. At midday, he entertained Christos Theophilidis & Costas Nikolaidis to lunch. During the afternoon, he received Dr. Christos Georghiou & his mother, Androula, and Mr. & Mrs. Panikos Herodotou. In the evening, he presided at Vespers at the Cathedral of St. Andrew in Kentish Town. Later, he was a guest at a dinner given at the Cypriot Community Centre to mark the 40th anniversary of the Cyprus Educational Mission.
29. He received Archimandrite Venediktos Ioannou, Alexandros Christodoulou and Mrs. Panaghiota Aravani during the morning and Theodoros Konstantinidis & Anastasia Gouseti in the afternoon. In the early evening, he presided at a Memorial Service for Socratis & Erasmia Christodoulidis & their son, Ioannis, in the Chapel of the Archdiocese, being entertained to supper at the house of Demetrios & Daphne Oekonomidis afterwards.
30. In the morning, he received Dr. Savoula Philippidou. At midday, he entertained Mesdames Sherin & Nadia Kamel to lunch. In the afternoon, he received Mgr. Youssef Soueif, Maronite archbishop for Cyprus. Later, he blessed and cut the Vassilopitta of the Union of Lefkonikiates at the Elysée Restaurant in Bloomsbury, being entertained to supper afterwards.

to lunch by the Community afterwards.

2. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green, being entertained to lunch by the Community afterwards.
3. In the morning, he received Metropolitan Kallistos of Diokleia.
4. At midday, he entertained Ioannis Mouskos to lunch. In the afternoon, he visited Mrs. Eugenia D. Patera, a patient at the Charing Cross Hospital. In the evening, he was a guest at a Dinner honouring His Most Eminent Highness Frà Matthew Festing, Prince & Grand Master of the Sovereign Military Hospitaller Order of St. John of Jerusalem, of Rhodes & of Malta, Most Humble Guardian of the Poor of Jesus Christ, held at the Travellers' Club.
5. In the morning, he was present at a meeting of London Church Leaders, held at the Anglican bishop of London's residence. During the afternoon, he received Deacon Tobias Sims and Petros Kanaris. In the evening, he was present at the 18th annual Runciman Lecture delivered at King's College London by Professor Judith Herrin and entitled "We are all children of Byzantium".
6. He received Panaghiotis Mathioudakis in the morning, and Protopresbyter Kyprianos Konstantinidis and Dr. Georghios Varvatsoulis & Theodoros Kalazis in the afternoon. In the evening, he blessed and cut the Hellenic Medical Society UK's Vassilopitta at the Hellenic Centre.
7. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Mary Magdalene in St. Leonard's (Hastings), during the course of which he ordained Deacon Tobias Sims to the priesthood. Afterwards, he was entertained to lunch by the Community.
8. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Charalampes in Luton, being entertained to lunch by Angelos & Ioulia Nikola at their home afterwards.
9. In the morning, he received Paraskevas Tsavdaridis. At midday, he entertained Andreas Koumi & relatives of Mrs. Ourania Christophi Theocharous to lunch. In the afternoon, he received Pavlos Ioannidis. In the evening, he was present at a meeting of a committee of the Episcopal Vicariate under Bishop Basil of Amphipolis, held at Thyateira House.
10. In the afternoon, he received Konstantinos Athanasopoulos & Professor David Frost. In the evening, he entertained Anthony Bailey & H.S.H. Princess Marie-Therese von Hohenburg, Mrs. Anthony Bailey to supper at the Archdiocese.
11. At midday, he entertained Antonios Stephopoulos & Mrs. Eugenia Spanos to lunch. In the afternoon, he received Iason Th. Hadji-Kyriakou.
12. At midday, he entertained Metropolitan Iosif of Prikonissos, Bishops Athanasios of Tropaeou & Theodoritos of Nazianzos, Prof. Ioannis Charalambous, & Graham Roper (vice-chancellor & chief executive of the London Metropolitan University) to lunch. In the afternoon, he went to Camden Lodge in Wood Green where he visited Paul Anastassiadis & a fellow-resident by the name of Victoria. Returning to Thyateira House, he received Father Stephen Maxfield, his presbytera & members of the Community in Shrewsbury. In the evening, he was present at the presentation of

February 2009

1. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Three Hierarchs in Leeds, being entertained

- Leonidas Leonidou's 'Biography' of Georghios Grivas Dighenis, held on the premises of the Cypriot Brotherhood in North Finchley.
13. During the morning, he received Panaghiotis Kotsis and Steve & Mary Higgins. He entertained Metropolitan Amvrossios of Kalavryta & Aeghialia to lunch. In the afternoon, he received Father Andreas Panaghiotou.
 14. In the evening, he was a guest at the Hellenic Centre's 15th anniversary Dinner, held at the Hellenic Centre.
 15. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of Ss. Nicholas & Xenophon in Leicester, and being entertained to lunch by the Community afterwards.
 16. At midday, he entertained Metropolitan Amvrossios of Kalavryta & Aeghialia to lunch. During the afternoon he received Apostolos Tsanis (together with his daughter, Panaghiota, & his son-in-law, Ioannis), and Gerasimos Ghalatsatos. In the evening, he presided at a meeting to arrange celebrations of the 50th anniversary of his priestly ordination. Later, he blessed the house of Kyriakos Pitseis, being entertained to supper by him afterwards.
 17. During the morning, he received Idris Tawfiq and Archimandrite Gennadios (who was accompanied by Loukas & Nikolaos Papademetriou, & Stavros Litras). During the evening, he was present at a private view of the exhibition of glass masterpieces by Yorgos Papadopoulos, entitled 'Through a Glass, darkly', held at the 12 Star Gallery (of the European Commission Representation in the United Kingdom) and at a dinner given by Bishop Nathan of the Armenian Church at the Hall adjoining the church in South Kensington.
 18. During the morning, he received Miss Niki Artemi and Miss Marina Kaloghyrou. In the evening, he was present at an event organised under the auspices of the Greek Archaeological Committee at the Hellenic Centre at which a short memorial lecture was delivered by Emeritus Professor George Huxley honouring the late Professor Nicolas Coldstream.
 19. During the course of the day, he received Yiasemis Petrou, Ambrosios Lazari, Miss Maria Tsirambidou, and Mr. S. Sakellariou.
 21. During the day, he received Titos Christodoulou and Panaghiotis Metarakis.
 22. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Transfiguration of the Saviour in Coventry, afterwards presiding at a meeting of the church committee and being entertained to lunch by the Community.
 23. In the morning, he received Father Christodoulos Christodoulou. In the evening, he was present at a lecture delivered by Columba Bruce Clark at the Hellenic Centre, entitled "The Oecumenical Patriarchate at a Crossroads : Patriarch Ioakeim III and the Patriarchate today". Afterwards, accompanied by a member of his Staff, he entertained the speaker to supper at the Halepi Restaurant in Bayswater.
 24. In the morning, he received Protopresbyter Soterios Panaghiotopoulos & his presbytera, Erasimia. In the evening, he was entertained to supper by the Churchwardens of the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater.
 25. During the morning, he presided at the funerals of Charalamos Arghyrou and Polycarpos (Paul) Anastassiades, both held at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green. In the afternoon, he received Father Thomas Artemi, who was accompanied by his presbytera, Katerina, & their son, Constantinos.
 26. At midday, he presided at a meeting of the Clergy Pension Committee, afterwards entertaining its members to lunch. Later, he received Soterios Kotsopoulos, Mrs. Stamatia Krommyda, Ioannis M. Mouskos and Antonios Yiannoulis. In the evening, he was present at the annual Dr. Costas N Hadjipateras Memorial Lecture delivered at the Hellenic Centre by Professor Dimitris Tziovas, and entitled "Post-Classical Memories : Modern Greek Attitudes to the Past".
 27. In the morning, he received Alexandros & Julia Constantinea, & their daughter Yvonne-Angela Kambouraki. At midday, he was entertained to lunch by Selim & Angeliki Hoché.
 28. In the morning, he received Mr. Alexandros Christodoulou. In the afternoon, he blessed at the marriage of Demetrios Karaghionis and Louisa-Heleni Demetriou in the Chapel of the Archdiocese. Later, he received the Ambassador of Greece in Ireland, Mr. Alexandros Vallendas. In the evening, he was present at the London Hellenic Ball, organised under the auspices of the Hellenic Society of London at the Royal Lancaster.

During the months of January and February, His Eminence was represented by:

Metropolitan Kallistos of Diokleia at the St. Gregory's House Oxford annual celebration (28/1); & at the funeral of Protopresbyter Alban Barter in Llanfwrog, North Wales (12/2);
 Bishop Athanasios of Tropaeou at the Cretan Association's celebration of Cretan culture (19/1); at a dinner honouring the Maronite archbishop for Cyprus (31/1); & at the annual Anglo-Akanthou Aid Society's Dinner & Dance (14/2);
 Bishop Theodoritos of Nazianzos at a Farewell Service for Cardinal Cormac Murphy-O'Connor (22/1); at the Ionian Society's Vassilopitta (31/1); & at the opening of the Greek Colours' exhibition (10/2);
 Archimandrite Georghios Karvounis at the Peloponnesian Association of Great Britain's Annual Ball (14/2);
 Archimandrite Theonas Bakalis at a concert entitled "Cyprus, Aegean, Asia Minor" (11/2);
 Archimandrite Damianos Constantinou at the Peloponnesian Association of Great Britain's Dinner & Dance (14/2);
 Archimandrite Christodoulos Persopoulos at the Croydon Community's Dinner & Dance (22/2); and
 a member of the Archdiocesan staff at a lecture delivered under the auspices of the British School at Athens and at a screening of the film 'Kavafis' held under the auspices of the London Hellenic Society (both 3/2); at the Cyprus Medical Tourism Conference (5/2); at the celebration of the title feast of St. Sarkis at the Armenian church in London (8/2); at a cocktail reception given by the Hellenic Minister of Tourism, Konstantinos Markopoulos, in the context of the Greek National Tourism Organisation's campaign "Greece at Harrods' 2009" (9/2); & at a concert given in memory of the late Professor John Barron at King's College London (11/2).

The Blessing of the Sea at Margate
(11th January 2009).

His Eminence Archbishop Gregorios together with
Cllr. Brian Sullivan (Mayor of Margate) and
Archimandrite Vessarion Kokliotis.

Nicholas Holmes, who retrieved the Holy Cross from
the sea, together with the Mayor and members of
the Orthodox Community in Margate.

Archbishop Gregorios and Yorgos Papadopoulos at the
private view of the latter's exhibition 'Through a Glass,
darkly' at the European Commission's 12 Star Gallery
in London (17th February 2009).

(l-r) Cllr. Alan Dobbie (Mayor of Haringey), Dr. Niki
Katsaouni (Cultural Counsellor, Cyprus High
Commission in London), Yorgos Papadopoulos and
Archbishop Gregorios.

(r-l) Jeremy O'Sullivan (Cultural Diplomacy Officer,
European Community Representation in the United
Kingdom), Archbishop Gregorios, Dr. Niki Katsaouni,
and a deacon at the 12 Star Gallery.